

ผลการดำเนินงาน
โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

หลักการและเหตุผล

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาและสามารถตอบสนองความต้องการด้านการเกษตรของชุมชนได้อย่างแท้จริง เน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในประเด็นการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต ตลอดจนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรต้นแบบและเกษตรกรในพื้นที่หรือเกษตรกรที่สนใจ เพื่อให้เกษตรกรที่มาเรียนรู้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึกในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม และนำองค์ความรู้ที่ได้รับจาก ศพก. ไปประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต ผลผลิตสินค้าที่ค้ำึงถึงสภาพแวดล้อม และมีระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งยังเป็นจุดที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตรต่าง ๆ กับเกษตรกร และใช้ ศพก. เป็นจุดนัดพบในการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับเกษตรกร และเกษตรกรกับเกษตรกรด้วยกันเอง

กรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินงานโครงการ ศพก. มาอย่างต่อเนื่อง โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร และกองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานโครงการ ศพก. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์

- 2.1 เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตร และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่
- 2.2 เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่

เป้าหมาย

- ดำเนินการใน 77 จังหวัด 882 อำเภอ ประกอบด้วย
- 3.1 ศูนย์หลัก ได้แก่ ศพก. อำเภอละ 1 ศูนย์ รวม 882 ศูนย์
 - 3.2 ศูนย์เครือข่าย ได้แก่
 - 3.2.1 ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) อำเภอละ 1 ศูนย์ รวม 882 ศูนย์
 - 3.2.2 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) อำเภอละ 1 ศูนย์ รวม 882 ศูนย์
 - 3.3 ศูนย์เครือข่ายอื่น ๆ เช่น ศูนย์เรียนรู้ด้านบัญชี ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์ ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และศูนย์เครือข่ายเฉพาะด้านต่าง ๆ รวม 1,764 ศูนย์

ผลการดำเนินงาน

ส่วนที่ 1 กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

1. การดำเนินงานโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ภาพรวม ดังนี้

- การจัดทำคู่มือการดำเนินงาน ศพก. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (<http://alc.doae.go.th/?p=6772>) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่
- ประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ศพก. ปี 2566
- การจัดทำหลักเกณฑ์ รวบรวม ตรวจสอบหลักฐาน และให้คะแนนตัวชี้วัดเกษตรจังหวัด ปี 2566 (รอบที่ 1 และรอบที่ 2) เรื่อง โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ส่งกองการเจ้าหน้าที่
- การจัดทำแผนเพื่อขับเคลื่อนงาน ศพก. ประกอบด้วย
 - 1) การจัดทำบัญชีศูนย์เครือข่าย ศพก. ข้อมูล ณ วันที่ 30 ตุลาคม 2565 จำนวน 14,070 ศูนย์ (<http://alc.doae.go.th/?p=7147>)
 - 2) แผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (แผนคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
 - 3) แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
 - 4) แผนการอบรมเกษตรกรพร้อมหลักสูตรของ ศพก. และหลักสูตรของเครือข่าย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
 - 5) ศูนย์เครือข่าย ศพก. ได้รับงบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
 - 6) แผนการจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ในระบบรายงาน ศพก. (<https://learningpoint.doae.go.th>)
- ปรับปรุงข้อมูลทำเนียบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (หลัก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
- จัดทำบัญชีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
- จัดทำทำเนียบผู้ประสานงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ทั้งในระดับกระทรวง กรม เขต และจังหวัด

2. การพัฒนาศักยภาพของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย (งบประมาณทั้งหมด จำนวน 11,377,800 บาท)

เป้าหมายของการพัฒนาศักยภาพของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย คือ การพัฒนาศักยภาพ ศพก. และศูนย์เครือข่าย ให้มีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน และเป็นสถานที่ให้บริการข่าวสารและบริการด้านการเกษตร ประกอบด้วยการพัฒนา ศพก. หลัก และศูนย์เครือข่าย ดังนี้

2.1 การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จำนวน 882 ศูนย์ งบประมาณศูนย์ละ 4,300 บาท งบประมาณรวม 3,792,600 บาท

เป้าหมายหลัก ปี 2566 มุ่งเน้นพัฒนา ศพก. ทุกแห่ง (จำนวน 882 ศูนย์) สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย

เป้าหมายรอง สนับสนุน และพัฒนา ศพก. ที่มีศักยภาพและความพร้อม ดังนี้

- การนำนวัตกรรม เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมไปใช้ในการดำเนินงาน และเรียนรู้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ รวมถึงการเรียนรู้จากศูนย์ AIC (Agritech and Innovation Center)

- การต่อยอดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การพัฒนาศักยภาพ ศพก.ให้มีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน เป็นสถานที่ให้บริการข่าวสาร บริการด้านการเกษตร รวมทั้งเป็นสถานที่รับเรื่องร้องเรียนของเกษตรกรในชุมชน ดำเนินการโดยเกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ ศพก. และสำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพของ ศพก. จัดทำแผนและแนวทางการพัฒนา ศพก. ประกอบด้วย

- 1) กำหนดหลักสูตรการเรียนรู้ การกำหนดหลักสูตรการเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร จัดทำแผนการเรียนรู้ของเกษตรกรที่จะเข้ามาเรียนรู้ที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรหรือศูนย์เครือข่ายให้สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนการเชื่อมโยงการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีจากศูนย์ AIC (Agritech and Innovation Center) มาถ่ายทอดสู่เกษตรกรตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ โดยเน้นประเด็นหลักในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต และพัฒนาคุณภาพผลผลิต) ประกอบไปด้วย หลักสูตรหลัก หลักสูตรบังคับ และหลักสูตรเสริม

- 2) การพัฒนาฐานเรียนรู้ พัฒนาฐานเรียนรู้เพื่อที่จะเป็นจุดถ่ายทอดเทคโนโลยี จุดสาธิตของศูนย์เรียนรู้ฯ ที่สอดคล้องและสนับสนุนหลักสูตรการเรียนรู้ โดยให้มีความรู้ของฐานการเรียนรู้ นั้น ๆ ประจำไว้ที่ฐานการเรียนรู้ด้วย (เพื่อให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองได้) ทั้งนี้ สามารถประสานงานและบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการสนับสนุนการพัฒนาฐานเรียนรู้ตามบทบาทของแต่ละหน่วยงาน

- 3) การพัฒนาแปลงเรียนรู้ การปรับปรุงและพัฒนาแปลงเรียนรู้ของเกษตรกรให้มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องของการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งจัดทำป้ายแปลงเรียนรู้ให้เห็นได้ชัดเจน

- 4) การพัฒนาพื้นที่บริเวณศูนย์ฯ สิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งจัดทำ/ปรับปรุง ข้อมูลประจำศูนย์ ให้มีความพร้อมในการให้บริการ โดยสำนักงานเกษตรอำเภอ เกษตรกรต้นแบบ และเจ้าของศูนย์เครือข่าย ประสานงานและบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการสนับสนุนการพัฒนา

- 5) แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศูนย์เครือข่าย เพื่อให้มีการเสริมหนุน ศพก. กับศูนย์เครือข่ายซึ่งกันและกันในการถ่ายทอดความรู้และการให้บริการด้านการเกษตรของชุมชน ทั้งนี้ ต้องมี “แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศูนย์เครือข่าย พร้อมเทคโนโลยีเด่นแต่ละศูนย์” ติดตั้งใน ศพก.หลัก ทั้งนี้ สามารถปรับได้ตามความเหมาะสมของพื้นที่

2.2 การพัฒนาศูนย์เครือข่าย ศพก. (ยกเว้น ศจช.และ ศคปช.) จำนวน 1,764 ศูนย์ งบประมาณศูนย์ละ 4,300 บาท งบประมาณรวม 7,585,200 บาท

เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ ศพก. และสำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพของศูนย์เครือข่าย (ยกเว้น ศจช.และ ศคปช.) เพื่อพัฒนาให้มีความพร้อมในการเป็นจุดเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรด้านต่าง ๆ โดยการจัดทำแผนและแนวทางการพัฒนาศูนย์เครือข่ายพร้อมทั้งเสนอให้คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัดทราบด้วย และดำเนินการพัฒนาศูนย์เครือข่ายตามแผน 2 ศูนย์ โดยมีกรอบการพิจารณาคัดเลือก ดังนี้

- 1) เป็นศูนย์เครือข่ายที่มีการทำงานเชื่อมโยงกับ ศพก. มาอย่างต่อเนื่อง และมีการบันทึกข้อมูลในระบบรายงาน ศพก. (<https://learningpoint.doae.go.th/login>) หัวข้อ “รายงานการดำเนินงานศูนย์เครือข่ายของ ศพก.”

- 2) เป็นศูนย์เครือข่ายที่มีศักยภาพในการสนับสนุนการดำเนินงานของ ศพก. แต่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ

3) เป็นศูนย์เครือข่ายที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาศูนย์เครือข่าย ศพก. จากกรมส่งเสริมการเกษตรในปี 2565

4) ในการพิจารณาคัดเลือกศูนย์เครือข่าย ขอให้เป็นมติคณะกรรมการ ศพก. และปรากฏในรายงานการประชุมคณะกรรมการ ศพก. ด้วย

5) กรณีนอกเหนือจากเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อดังกล่าว ขอให้ใช้ มติคณะกรรมการ ศพก. และปรากฏในรายงานการประชุมคณะกรรมการ ศพก. ด้วย

3. การพัฒนาเกษตรกร (งบประมาณทั้งหมด จำนวน 17,640,000 บาท)

3.1 พัฒนาประธานศูนย์เครือข่าย ศพก. จำนวน 8,820 ราย งบประมาณรวม 1,764,000 บาท

สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการจัดอบรมให้กับประธานศูนย์เครือข่าย โดยจัดอบรม 1 ครั้ง เพื่อการพัฒนาศักยภาพของประธานศูนย์เครือข่าย ในประเด็น การผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตรในพื้นที่ การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีออนไลน์ หรือ ในประเด็นอื่น ๆ ตามความเหมาะสมของพื้นที่ ตลอดจนการเชื่อมโยงการถ่ายทอดความรู้/เทคโนโลยี/นวัตกรรม การเกษตร จากศูนย์ AIC (Agritech and Innovation Center) มาถ่ายทอดสู่เกษตรกรตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

3.2 จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำ จำนวน 26,460 ราย งบประมาณรวม 15,876,000 บาท

จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำ เกษตรกรรายใหม่ หรือเกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่ หรือเกษตรกรที่เตรียมเพื่อจะเข้าเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ จำนวน 30 ราย/อำเภอ เพื่อ**บ่มเพาะเกษตรกรไปสู่การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่** โดยให้แต่ละอำเภอ วิเคราะห์ข้อมูลการผลิตพืชในพื้นที่และเลือกพืชที่น่าสนใจหรือพืชเศรษฐกิจหลักของพื้นที่นั้น 1 ชนิด หรือประเด็นการเกษตรที่ต้องการพัฒนาของพื้นที่นั้น ๆ เพื่อกำหนดการจัดกระบวนการเรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติให้กับเกษตรกรผู้นำตามหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ ที่กำหนด เน้นการเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ซึ่งกำหนดให้จัดการเรียนรู้ 2 ครั้ง และให้มีการศึกษาดูงาน ณ สถานที่ที่มีองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการ หรือประเด็นเนื้อหาวิชาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่อบรม จำนวน 1 ครั้ง สำหรับสถานที่จัดการเรียนรู้นั้นสามารถจัดอบรมได้ที่ **ศพก. หรือ ศูนย์เครือข่าย** ตามที่คณะกรรมการ ศพก. ได้ร่วมกันพิจารณาถึงความเหมาะสม โดยสามารถบูรณาการโครงการจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกกรมส่งเสริมการเกษตร เข้ามาสนับสนุนการดำเนินการได้ ตลอดจนการเชื่อมโยงการถ่ายทอดความรู้/เทคโนโลยี/นวัตกรรม การเกษตร จากศูนย์ AIC (Agritech and Innovation Center) มาถ่ายทอดสู่เกษตรกรตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ มีผลดำเนินงาน ดังนี้

- ครั้งที่ 1 อบรม จำนวน 26,460 ราย
- ครั้งที่ 2 อบรม จำนวน 26,460 ราย
- ครั้งที่ 3 ดูงาน จำนวน 26,460 ราย

รายละเอียดเพิ่มเติมในระบบรายงาน ศพก. (<https://learningpoint.doae.go.th>)

4. การสนับสนุนการให้บริการของ ศพก. และเครือข่าย

4.1 การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) 77 จังหวัด (อย่างน้อยจังหวัดละ 1 จุด) งบประมาณทั้งหมด จำนวน 7,938,000 บาท

การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) ปี 2566 กำหนดให้ดำเนินการอย่างน้อยจังหวัดละ 1 จุด เกษตรกรที่เข้าร่วมงาน ไม่น้อยกว่า 30 ราย/อำเภอ โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับ

สำนักงานเกษตรอำเภอ หน่วยงานภาคีเครือข่าย และคณะกรรมการ ศพก./ศูนย์เครือข่าย ร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่ แล้วดำเนินการคัดเลือกชนิดพืช/สถานการณ์การเกษตรที่สำคัญ หรือประเด็นเร่งด่วนมากำหนดเป็นเป้าหมายหลักในการนำเสนอการจัดงาน จากนั้น ร่วมกันวางแผน และดำเนินการจัดงานให้สอดคล้องกับชนิดพืชหลัก/ประเด็นหลักที่ได้กำหนดไว้ โดยสามารถจัดได้ ณ ศพก./ ศูนย์เครือข่าย ศพก./ แปลงใหญ่/ สถาบันการศึกษาในพื้นที่/ ศูนย์ AIC/ หน่วยงานวิชาการ/ ภาคเอกชน หรือสถานที่อื่นๆ ที่มีความเหมาะสม มีเทคโนโลยี นวัตกรรมการเกษตรที่สามารถเป็นสถานที่จัดกิจกรรม และมีจุดเรียนรู้/การถ่ายทอดเทคโนโลยีให้เกษตรกรได้ กิจกรรมในงานประกอบด้วย 1) กิจกรรมหลัก ได้แก่ จุดเรียนรู้/สถานีเรียนรู้ต่างๆ ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับเป้าหมายและประเด็นการถ่ายทอดเทคโนโลยี 2) กิจกรรมรอง ได้แก่ การนำเสนอนิทรรศการความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสม เกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติ หรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ จากหน่วยงานร่วมบูรณาการ ศูนย์ AIC (Agritech and Innovation Center) สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการให้บริการด้านการเกษตรของหน่วยงานต่างๆ และ 3) กิจกรรมเสริม เช่น การแสดงและจำหน่ายสินค้าของกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน ฯลฯ

โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

- ทั้ง 77 จังหวัดทั่วประเทศ มีการจัดงาน Field Day ปี 2566 ทั้งหมด 575 จุด แบ่งเป็นจุดจัดงานใน ศพก. จำนวน 158 จุด (คิดเป็น 28%), จุดจัดงานใน ศพก.เครือข่าย จำนวน 334 จุด (คิดเป็น 58%) และจุดจัดงาน ณ สถานที่อื่นๆ จำนวน 83 จุด (คิดเป็น 14%)

- สินค้าหลักที่เป็นประเด็นในการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ ข้าว 190 จุด, ไร่นาสวนผสม 116 จุด, ไม้ผล/ไม้ยืนต้น 114 จุด, พืชผัก 58 จุด, พืชไร่ 47 จุด, ปาล์มน้ำมัน 23 จุด, ยางพารา 12 จุด, และอื่นๆ 17 จุด รวมทั้งสิ้น 575 จุดจัดงาน

- มีเกษตรกรเข้าร่วมงานจำนวนทั้งสิ้น 34,465 คน

4.2 ประเมินและติดตามการจัดงาน Field Day (งบประมาณทั้งหมด 120,000 บาท)

การประเมินและติดตามการจัดงาน Field Day แบ่งเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

4.2.1 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

4.2.2 ปัญหา อุปสรรค

4.2.3 ข้อค้นพบ

4.2.4 ข้อเสนอแนะ

4.2.5 สรุปความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เข้าร่วมงาน

4.2.6 ประเด็นความรู้ที่ต้องการให้มีการนำเสนอในการจัดงานครั้งต่อไป

4.2.1 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

4.2.1.1 เจ้าหน้าที่

1) ผู้บริหารระดับจังหวัดและอำเภอให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนกับการดำเนินงานการจัดงาน Field Day เป็นอย่างดี

2) เจ้าหน้าที่ที่มีความเข้าใจแนวทางการจัดงาน ให้ความสำคัญในการจัดงานวัน Field Day ทำให้มีการวางแผนการทำงานที่ดี

3) ทำงานเป็นทีม มีความเสียสละ รับผิดชอบต่อนหน้าที่ สามารถประสานงานและแก้ปัญหาได้ดี

4.2.1.2 เกษตรกร

- 1) เกษตรกรให้ความสนใจ ต้องการเข้ามาเรียนรู้และมีส่วนร่วม เปิดใจยอมรับความรู้ใหม่และพร้อมนำไปปรับใช้ในการทำการเกษตรให้เหมาะสมกับตนเอง
- 2) คณะกรรมการ ศพก. และคณะกรรมการ ศบกต. ในพื้นที่ร่วมจัดงานเตรียมสถานที่และร่วมอำนวยความสะดวกในวันจัดงาน
- 3) เกษตรกรผู้นำ/วิทยากรเกษตรกร มีความเสียสละเวลาการทำงาน ใฝ่เรียนรู้ ยอมรับเทคโนโลยีใหม่และพร้อมถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ และสามารถตอบคำถามได้ดี
- 4) ให้ความสนใจสนับสนุนทั้งด้านสถานที่ อุปกรณ์การจัดงานต่างๆ
- ๕) ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเพาะปลูกระหว่างเกษตรกรด้วยกัน และสามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับผู้อื่นได้

4.2.1.3 การบริหารจัดการ

- 1) มีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน และแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ประชุมวางแผนการทำงาน การประสานงานกับทุกภาคส่วนล่วงหน้าทำให้ได้รับความร่วมมือจากผู้นำและเกษตรกรเป็นอย่างมาก
- ๓) กำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน การกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามแผนการปฏิบัติงาน

4.2.1.3 การจัดการกระบวนการเรียนรู้

- 1) การถ่ายทอดเทคโนโลยีในลักษณะการสาธิตให้เห็นของจริง
- 2) วิทยากรมีความรู้และมีความเชี่ยวชาญ สามารถถ่ายทอดความรู้ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย มีความเป็นกันเอง มีการยกตัวอย่างจากประสบการณ์ตนเอง
- 3) มีการประเมินผลหลังการจัดงาน
- 4) ช่วงเวลาจัดกิจกรรมตรงตามฤดูกาลเพาะปลูก
- 5) แบ่งกลุ่มเกษตรกรเข้าเรียนรู้ในแต่ละสถานีเรียนรู้จำนวนไม่มากเกินไปเพื่อให้เกษตรกรสามารถเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง

4.2.1.4 การบูรณาการทำงาน

- 1) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ผู้นำชุมชน คณะกรรมการ ศพก.และภาคีเครือข่าย ให้ความสำคัญและให้ความร่วมมืออย่างดี ในการจัดงานสนับสนุนข้อมูลความรู้ทางด้านวิชาการ กำลังคน และงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวข้อง
- 2) การประสานงานและสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ จะทำให้งานประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี
- 3) หน่วยงานภาคีให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมให้บริการแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมงาน

4.2.1.4 สถานที่

- 1) สถานที่จัดงาน มีที่จอดรถเพียงพอ ใกล้กับที่จัดงาน ทำให้เกิดความสะดวกในการเดินทางเข้าร่วมงานของเกษตรกรและผู้สนใจ
- 2) สถานที่จัดงานที่กว้างขวางพอสมควร ทำให้สามารถจัดสถานีการเรียนรู้แต่ละสถานี ไม่ใกล้กันมากเกินไป เกษตรกรที่เข้าเรียนรู้ในสถานีมีสมาธิการเรียนรู้และถามตอบคำถามได้อย่างสะดวก

3) สถานที่จัดงานมีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องเสียง โต๊ะเก้าอี้ สัญญาณอินเทอร์เน็ต ฯลฯ สามารถช่วยอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี

4) สถานที่จัดงานไม่ไกลเกินไป การคมนาคมสะดวก

4.2.1.5 ประชาสัมพันธ์

1) มีการประชาสัมพันธ์การจัดงานให้เกษตรกรในพื้นที่และผู้สนใจทราบอย่างทั่วถึง ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย

2) เกษตรกรผู้นำในพื้นที่ช่วยประชาสัมพันธ์การจัดงาน

4.2.1.6 อื่นๆ

1) การแจกจ่ายของ การเล่นเกมชิงรางวัล และการประกวดสินค้าเกษตรเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของเกษตรกรให้มีความสนใจและอยู่ร่วมงานจนสิ้นสุดการจัดงาน

2) การจัดกิจกรรมออกร้าน จำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน ทำให้การจัดงานมีสีสัน และยังเป็น การช่วยประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรอีกช่องทางหนึ่ง และสร้างโอกาสให้เกษตรกร/ กลุ่มเกษตรกรได้รู้จักและสร้างเครือข่าย

4.2.2 ปัญหา อุปสรรค

4.2.2.1 เจ้าหน้าที่

1) เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ภารกิจมาก

2) เจ้าหน้าที่บรรจุใหม่ที่ไม่เข้าใจหลักการจัดงาน Field Day ขาดการนำเสนอเทคโนโลยีและวิชาการที่น่าสนใจ ทำให้เกษตรกรเกิดความเบื่อหน่าย ไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร

4.2.2.2 เกษตรกร

1) เกษตรกรบางส่วนติดภารกิจในไร่นาของตนเอง ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง

๒) เกษตรกรบางรายไม่เข้าใจการดำเนินงานของ ศพก. และวัตถุประสงค์ในการจัดงาน Field Day จึงทำให้เกษตรกรที่มาร่วมงานมีเฉพาะกลุ่ม

๓) เกษตรกรที่เข้ามาเรียนรู้มีช่วงอายุหลากหลาย เป็นปัญหาในการจัดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรและเกษตรกรต้นแบบ

๔) เกษตรกรบางรายมีปัญหาเรื่องการนำความรู้กลับไปใช้เนื่องจาก มีข้อจำกัดด้านเงินทุนในการลงทุนในเทคโนโลยีใหม่ เช่น เรื่องระบบน้ำ

4.2.2.3 การบริหารจัดการ

1) เน้นพิธีการเปิดงานมากเกินไป ใช้เวลาในช่วงพิธีการเปิดงานมากจึงเหลือเวลาเรียนรู้ในสถานที่ไม่เพียงพอในการสาธิตและฝึกปฏิบัติ

4.2.2.4 การจัดกระบวนการเรียนรู้

1) การจัดสถานที่เรียนรู้ไม่สอดคล้องกับความสนใจ และปัญหาในพื้นที่

๒) การจัดสถานที่เรียนรู้บางพื้นที่จัดใกล้กันเกินไปทำให้เสียงในการบรรยายในสถานียกกัน ทำให้การรับฟังของเกษตรกรไม่ชัดเจน และบางพื้นที่อยู่ห่างกันไกลทำให้เกษตรกรที่มีปัญหาเรื่องสุขภาพเดินไม่ค่อยไหว

๓) วิทยากรบรรยายวิชาการมากเกินไปเกษตรกรรับรู้ได้น้อย ไม่เน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกร

๔) การควบคุมจัดการเวลาในการถ่ายทอดความรู้ในแต่ละสถานี และช่วงเปลี่ยนสถานีเรียนรู้ ยังจัดการไม่ดีนัก

4.2.2.5 การบูรณาการทำงาน

1) หน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์บางหน่วยงานยังไม่เห็นความสำคัญของการจัดงาน Field Day ไม่เข้าร่วมให้บริการเกษตรกร ทำให้เกษตรกรไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาโดยทันที

2) หน่วยงานที่เข้าร่วมจัดนิทรรศการไม่ตรงต่อเวลา หรือไม่มาร่วมงานโดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้า ทำให้มีปัญหาในการวางแผนการดำเนินงาน ต้องปรับเปลี่ยนแผนดำเนินงาน

4.2.2.6 สถานที่

1) สถานที่จัดงานมีสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ห้องน้ำ ที่จอดรถ สัญญาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต ไม่พร้อมรองรับเกษตรกรผู้มาร่วมงานจำนวนมาก

2) สถานที่จัดงานบางพื้นที่อยู่ห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวก เกษตรกรเดินทางมาร่วมงานลำบาก ใช้เวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางจำนวนมาก ทำให้เกษตรกรและผู้เข้าร่วมงานจำกัดอยู่เฉพาะในพื้นที่ใกล้เคียงสถานที่จัดงาน

4.2.2.7 ประชาสัมพันธ์

1) การประชาสัมพันธ์การจัดงานไม่ทั่วถึง ทำให้เกษตรกรในบางพื้นที่ไม่ทราบข่าวการจัดงาน

4.2.2.8 อื่นๆ

๑) ความไม่พร้อมของวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมืออำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ใช้ในการจัดงาน ทำให้เกิดความยุ่งยากลำบากในการขนย้ายวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

๒) การนำเสนอเทคโนโลยีใหม่ที่เกษตรกรต้องการ เช่น ระบบน้ำอัจฉริยะ มีค่าใช้จ่ายการขนย้ายเครื่องมือ อุปกรณ์ เพิ่มมากขึ้น

4.2.3 ข้อค้นพบ

4.2.3.1 เจ้าหน้าที่

1) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน ศพก. ที่เข้าใจหลักการจัดงาน มีความกระตือรือร้นและประสานงานได้ดี จะทำให้การจัดงานประสบความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น

4.2.3.2 เกษตรกร

1) เกษตรกรที่เข้าร่วมงานเป็นเกษตรกรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น อาจต้องมีการปรับกิจกรรมให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับอายุเกษตรกรผู้เข้าร่วมงาน

2) การให้เกษตรกรต้นแบบเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรที่มาเรียนรู้ ทำให้เกิดการยอมรับและง่ายต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีสู่เกษตรกรเป้าหมาย

3) เกษตรกรที่มาร่วมงานส่วนมากเป็นเกษตรกรกลุ่มเดิม ๆ ในพื้นที่ อาจต้องมีการผลัดเปลี่ยนสถานที่ในการจัดงาน เพื่อให้เกษตรกรกลุ่มอื่นๆ ได้เข้าร่วมงานมากขึ้น

4.2.3.3 การบริหารจัดการ รูปแบบการจัดงานที่ไม่เน้นพิธีเปิดงาน ทำให้ดำเนินการจัดงานได้สะดวกมากขึ้น ไม่เป็นภาระด้านงบประมาณในส่วนของพิธีเปิดงาน และสามารถกำหนดเวลาและรูปแบบงานได้ง่ายขึ้น

4.2.3.4 การจัดกระบวนการเรียนรู้

1) การวิเคราะห์และกำหนดสถานีเรียนรู้ของคณะกรรมการทุกระดับ ทำให้สถานีเรียนรู้ที่ได้ตรงตามความต้องการและตรงตามสภาพปัญหาในพื้นที่ของเกษตรกร

2) การจัดกิจกรรมสถานีเรียนรู้ในแปลงเรียนรู้จริง ช่วยให้เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีที่ได้รับการถ่ายทอดอย่างแท้จริง

3) สถานีเรียนรู้ที่หลากหลาย มีความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ มีการสาธิตให้เห็นจริง จะทำให้เกษตรกรจะมีความตื่นตัวและให้ความสนใจมากเป็นพิเศษ

4) กำหนดให้เกษตรกรเข้าสถานีเรียนรู้ก่อน เมื่อเสร็จแล้วจึงมีพิธีเปิดงาน และให้เกษตรกรเข้าสถานีกิจกรรมรองเป็นลำดับถัดไป จะทำให้การเรียนรู้ดีขึ้น

4.2.3.5 การบูรณาการทำงาน สร้างการรับรู้การจัดงาน Field Day ให้หน่วยงานภาคที่เป็นคณะทำงานหรือผู้เกี่ยวข้อง เข้าใจวัตถุประสงค์ หลักการ และแนวทางการดำเนินงาน โดยนำปัญหา/อุปสรรค ในปีที่ผ่านมา นำมาแก้ไขและพัฒนา ร่วมกับหน่วยงานที่เป็นคณะทำงาน

4.2.3.6 สถานที่

1) มีการหมุนเวียนเปลี่ยนสถานที่จัดงานในแต่ละปีตามความเหมาะสมของเนื้อหาการถ่ายทอดความรู้ของปีนั้นๆ ทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้ใหม่ๆ เกษตรกรให้ความสนใจเข้าร่วมงานมากขึ้น ได้เรียนรู้เรื่องเทคโนโลยีใหม่ๆ

2) จัดสถานีเรียนรู้ให้อยู่ในบริเวณฐานเรียนรู้ (ศาลาเรียนรู้) ได้ร่มไม้ ทำให้เกษตรกรไม่ร้อนมากและลดอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของเกษตรกร

4.2.3.7 ประชาสัมพันธ์ ให้เกษตรกรผู้นำ และผู้นำชุมชนในพื้นที่ช่วยประชาสัมพันธ์การจัดงานจะทำให้เกษตรกรรับรู้ และสนใจเข้าร่วมงานมากขึ้น

4.2.3.8 อื่นๆ

1) การแจกจ่ายของให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมงาน เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งดึงดูดใจของเกษตรกรให้มีความสนใจและอยู่ร่วมงานจนสิ้นสุดการจัดงาน

2) การออกร้านจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรของกลุ่มเกษตรกร ช่วยสร้างความศรัทธา น่าสนใจให้กับผู้มาร่วมงานได้

4.2.4 ข้อเสนอแนะ

4.2.4.1 เจ้าหน้าที่

1) พัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานทั้งในระดับจังหวัด/อำเภอ ให้มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ หลักการจัดงานและเน้นย้ำให้มีการนำเสนอเทคโนโลยีใหม่ให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกร

2) ชี้แจงและทำความเข้าใจให้คณะทำงานที่เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมายการจัดงานอย่างแท้จริง

3) ควรมีการวิเคราะห์/ถอดบทเรียนการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ชี้แจงผลที่เกิดขึ้นในที่ประชุม เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนางานให้ตอบสนองความต้องการของเกษตรกร ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4.2.4.2 เกษตรกร เกษตรกรอยากเข้าร่วมการจัดงานของอำเภออื่นที่ปลูกพืชเหมือนกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์

4.2.4.3 การบริหารจัดการ

1) ควรประสานความร่วมมือกับคณะกรรมการ ศพก. เริ่มตั้งแต่การวางแผนการทำงานและร่วมกันคัดเลือกสถานที่และชนิดสินค้าที่จัดงาน จะทำให้การจัดงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ส่งเสริมการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานฝ่ายปกครองในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การจัดงานและการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2.4.4 การจัดกระบวนการเรียนรู้

1) ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและแนวทางการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่เป็นอันดับแรก เพื่อนำข้อมูลไปจัดทำสถานีเรียนรู้ให้ตอบโจทย์ความต้องการของเกษตรกร

2) เน้นย้ำรูปแบบการจัดงาน ให้มีการนำเสนอเทคโนโลยี นวัตกรรม วิชาการ ผลงานวิจัยที่น่าสนใจทันสมัยและเป็นประโยชน์ มานำเสนอโดยใช้ของจริงมาแสดง และให้เกษตรกรได้ลงมือปฏิบัติจริง

3) การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีในสถานีเรียนรู้ เกษตรกรต้นแบบควรเป็นวิทยากรหลัก โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นที่ปรึกษาและเป็นฝ่ายสนับสนุน

4) สถานีเรียนรู้ไม่ควรมีมากจนเกินไปเพื่อให้เกษตรกรได้เข้าเรียนรู้ครบทุกฐานการเรียนรู้ ในเวลาที่เหมาะสม

5) การจัดกิจกรรมสถานีเรียนรู้ควรจัดในพื้นที่แปลงเรียนรู้ เพื่อให้เกษตรกรได้เห็นการนำเทคโนโลยีที่ถ่ายทอดไปใช้งานได้จริง

๖) ควรกำหนดการจัดงานในช่วงที่เหมาะสม ตรวจสอบสภาพอากาศให้อยู่ในช่วงที่ไม่เป็นอุปสรรคในการจัดงานและควรจัดให้ตรงกับช่วงการผลิตของพืชชนิดนั้นๆ

4.2.4.5 การบูรณาการการทำงาน ควรมีการบูรณาการงบประมาณในการจัดงานกับหน่วยงานภาคีต่างๆ เช่น หน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภาครัฐ เอกชน และมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่ เพื่อให้งบประมาณมีเพียงพอในการจัดงาน

4.2.4.6 สถานที่

1) การหมุนเวียนสถานที่จัดงานไปที่ศูนย์เครือข่ายฯ และสถานที่อื่นๆ เป็นการเพิ่มโอกาสให้เกษตรกรรายอื่นๆ ได้เข้าร่วมงาน ทำให้การถ่ายทอดเทคโนโลยีไปยังกลุ่มเป้าหมายใหม่ได้ทั่วถึงมากขึ้น และยังเป็นการพัฒนาจุดการเรียนรู้ใหม่ๆ ในพื้นที่

2) วางแผนผังจัดสถานีเรียนรู้ไม่ใกล้กันมากนัก เพื่อลดปัญหาด้านการเดินไกลในสภาพอากาศที่ร้อนจัด เพื่อให้เกษตรกรอายุมาก มีปัญหาสุขภาพ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของสถานีเรียนรู้ได้ และต้องไม่จัดสถานีเรียนรู้ใกล้กันมาก เพื่อลดปัญหาเสียงรบกวนจากสถานีที่อยู่ใกล้เคียงกัน

4.2.4.7 ประชาสัมพันธ์ ควรมีการประชาสัมพันธ์การจัดงานผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อให้เกษตรกรที่มีความสนใจเข้าร่วมงานมากขึ้น

4.2.4.8 อื่นๆ

1) การนำสินค้าเกษตรหรือสินค้าท้องถิ่นที่มีความหลากหลายมาจำหน่ายในงาน เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดของผลผลิตที่มีคุณภาพ เป็นการเสริมสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค

2) ควรมีการจัดงาน Field day ทุกปี ขยายผลไปจัดที่ ศพก.เครือข่าย เปลี่ยนพืชสินค้าที่เป็นประเด็นหลักในการจัดงานไปตามชนิดพืชแปลงใหญ่ที่มีในอำเภอ

4.2.5 สรุปความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เข้าร่วมงาน

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ได้ดำเนินกิจกรรม การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรเริ่มต้นการผลิตในปีการเพาะปลูกใหม่ โดยมีใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ หน่วยงานต่าง ๆ มีการให้บริการด้านการเกษตรตามภารกิจ เพื่อสนับสนุนเกษตรกรเริ่มต้นการผลิตในปีการเพาะปลูกใหม่ และเผยแพร่ให้เกษตรกรรู้จักและใช้ประโยชน์จากศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และศูนย์เครือข่ายที่มีอยู่ในพื้นที่ โดยมีการดำเนินการในพื้นที่ 77 จังหวัด ทั่วประเทศ และมีการเก็บแบบประเมินความพึงพอใจผู้เข้าร่วมงาน จำนวน 33,930 ราย สรุปผลได้ ดังนี้

4.2.5.1 ข้อมูลพื้นฐาน

1) เพศ จากการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกร เป็นเพศหญิง จำนวน 19,110 ราย คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมา เป็นเพศชาย จำนวน 14,820 ราย คิดเป็นร้อยละ 44 ตามลำดับ

2) อายุ จากการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกร มีอายุระหว่าง 46-55 ปี มากที่สุด จำนวน 11,894 ราย คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมา มีอายุระหว่าง 56-65 ปี จำนวน 10,654 ราย คิดเป็นร้อยละ 31 มีอายุระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 5,344 ราย คิดเป็นร้อยละ 16 มีอายุ 66 ปี ขึ้นไป จำนวน 3,642 ราย คิดเป็นร้อยละ 11 มีอายุระหว่าง 26-35 ปี จำนวน 1,929 ราย คิดเป็นร้อยละ 6 และมีอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 467 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

3) อาชีพหลัก จากการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกร มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร จำนวน 30,729 ราย คิดเป็นร้อยละ 91 รองลงมา มีอาชีพหลักรับจ้างในภาคเกษตร จำนวน 1,092 ราย คิดเป็นร้อยละ 3 มีอาชีพหลักทำงานประจำจำนวน 898 ราย คิดเป็นร้อยละ 3 มีอาชีพหลักอื่นๆ จำนวน 841 ราย คิดเป็นร้อยละ 2 และมีอาชีพหลักรับจ้างนอกภาคเกษตร จำนวน 370 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรผู้เข้าร่วมงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) ปี 2566

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	14,820	44
หญิง	19,110	56
อายุ (ปี)		
ต่ำกว่า 25	467	1
26 - 35	1,929	6
36 - 45	5,344	16
46 - 55	11,894	35
56 - 65	10,654	31

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
66 ปีขึ้นไป	3,642	11
อาชีพหลัก		
เกษตรกร	30,729	91
รับจ้างในภาคเกษตร	1,092	3
รับจ้างนอกภาคเกษตร	370	1
ทำงานประจำ	898	3
อื่นๆ	841	2

4.2.5.2 การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมงาน Field Day

1) ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ

1.1) การประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดกิจกรรมให้ทราบ จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 16,794 ราย คิดเป็นร้อยละ 49 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 12,275 ราย คิดเป็นร้อยละ 36 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 4,038 ราย คิดเป็นร้อยละ 12 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 519 ราย คิดเป็นร้อยละ 2 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 304 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

1.2) ขั้นตอนการลงทะเบียน จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 16,495 ราย คิดเป็นร้อยละ 49 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 14,150 ราย คิดเป็นร้อยละ 42 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 2,701 ราย คิดเป็นร้อยละ 8 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 346 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 238 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

1.3) ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 17,004 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 12,986 ราย คิดเป็นร้อยละ 38 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 3,344 ราย คิดเป็นร้อยละ 10 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 327 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 269 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

1.4) การประเมินความพึงพอใจมีความเหมาะสม จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 17,149 ราย คิดเป็นร้อยละ 51 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 13,735 ราย คิดเป็นร้อยละ 40 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 2,956 ราย คิดเป็นร้อยละ 7 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 82 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

2) ด้านวิทยากรผู้ให้บริการ

2.1) บุคลิกภาพของวิทยากร จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 16,236 ราย คิดเป็นร้อยละ 48 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 14,873 ราย คิดเป็นร้อยละ 44 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 2,228 ราย คิดเป็นร้อยละ 7 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 320 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 273 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

2.2) การเตรียมตัวและความพร้อมของวิทยากร จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 16,073 ราย คิดเป็นร้อยละ 47 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 15,068 ราย คิดเป็นร้อยละ 44 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 2,215 ราย คิดเป็นร้อยละ 7 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 294 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 280 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

2.3) การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 15,715 ราย คิดเป็นร้อยละ 46 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 15,669 ราย คิดเป็นร้อยละ 46 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 1,953 ราย คิดเป็นร้อยละ 6 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 349 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 244 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

2.4) การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและซักถามปัญหา จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 15,721 ราย คิดเป็นร้อยละ 46 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 15,459 ราย คิดเป็นร้อยละ 46 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 2,596 ราย คิดเป็นร้อยละ 6 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 143 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

2.5) เจ้าหน้าที่/วิทยากร สามารถให้ข้อมูลหรือตอบข้อซักถามได้เป็นอย่างดี

จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 16,095 ราย คิดเป็นร้อยละ 47 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 15,524 ราย คิดเป็นร้อยละ 46 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 2,198 ราย คิดเป็นร้อยละ 4 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 107 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

3) ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

3.1) การให้บริการและอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 16,020 ราย คิดเป็นร้อยละ 47 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 15,750 ราย คิดเป็นร้อยละ 46 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 2,079 ราย คิดเป็นร้อยละ 4 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

3.2) สถานที่จัดกิจกรรมสะอาดและมีความเหมาะสม จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 15,871 ราย คิดเป็นร้อยละ 47 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 14,740 ราย คิดเป็นร้อยละ 43 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 3,155 ราย คิดเป็นร้อยละ 7 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 130 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

3.3) ความพร้อมของวัสดุ/อุปกรณ์/เอกสารประกอบ จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 15,269 ราย คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 13,967 ราย คิดเป็นร้อยละ 41 เกษตรกรมีระดับความพึง

พอใจปานกลาง จำนวน 4,013 ราย คิดเป็นร้อยละ 12 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 412 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 269 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

3.4) การบริการอาหาร อาหารว่าง และเครื่องดื่ม จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 15,544 ราย คิดเป็นร้อยละ 46 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 15,439 ราย คิดเป็นร้อยละ 46 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 2,775 ราย คิดเป็นร้อยละ 6 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 167 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

3.5) การจัดจำหน่ายสินค้า บริเวณร้านค้าในงานมีความเหมาะสม น่าสนใจ จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 15,924 ราย คิดเป็นร้อยละ 47 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 13,276 ราย คิดเป็นร้อยละ 39 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 4,379 ราย คิดเป็นร้อยละ 12 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 292 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

4) ด้านคุณภาพการให้บริการ

4.1) รูปแบบ/หัวข้อ ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 16,582 ราย คิดเป็นร้อยละ 49 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 14,640 ราย คิดเป็นร้อยละ 43 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 2,660 ราย คิดเป็นร้อยละ 6 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

4.2) เนื้อหาและหลักสูตรตรงกับความต้องการ จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 16,681 ราย คิดเป็นร้อยละ 49 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 14,265 ราย คิดเป็นร้อยละ 42 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 2,855 ราย คิดเป็นร้อยละ 6 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 111 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

4.3) ท่านได้รับความรู้/ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อไปปรับใช้ได้

จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 16,326 ราย คิดเป็นร้อยละ 48 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 14,975 ราย คิดเป็นร้อยละ 44 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 2,517 ราย คิดเป็นร้อยละ 5 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

4.4) การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมจากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 16,604 ราย คิดเป็นร้อยละ 49 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 13,956 ราย คิดเป็นร้อยละ 41 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 3,211 ราย คิดเป็นร้อยละ 7 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย

จำนวน 140 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

4.5) การจัดกิจกรรมในครั้งนี้มีประโยชน์ต่อท่าน จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 17,004 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 14,837 ราย คิดเป็นร้อยละ 43 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 2,026 ราย คิดเป็นร้อยละ 5 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

5) ความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดกิจกรรม Field Day ครั้งนี้

จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 17,838 ราย คิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมา เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 14,268 ราย คิดเป็นร้อยละ 40 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจปานกลาง จำนวน 1,782 ราย คิดเป็นร้อยละ 5 เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อย จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 และเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม Field Day ปี 2566

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ในการพัฒนาการปฏิบัติงาน (จำนวน/ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านกระบวนการ/ขั้นตอน					
การให้บริการ					
1. การประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดกิจกรรมให้ทราบ	12,275 (36)	16,794 (49)	4,038 (12)	519 (2)	304 (1)
2. ขั้นตอนการลงทะเบียน	14,150 (42)	16,495 (49)	2,701 (8)	346 (1)	238 (1)
3. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	12,986 (38)	17,004 (50)	3,344 (10)	327 (1)	269 (1)
4. การประเมินความพึงพอใจมีความเหมาะสม	13,735 (40)	17,149 (51)	2,956 (7)	82 (1)	8 (1)
ด้านวิทยากรผู้ให้บริการ					
๒. การเตรียมตัวและความพร้อมของวิทยากร	15,068 (44)	16,073 (47)	2,215 (7)	280 (1)	294 (1)
๓. การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร	15,669 (46)	15,715 (46)	1,953 (6)	244 (1)	349 (1)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ในการพัฒนาการปฏิบัติงาน (จำนวน/ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๔. การเปิดโอกาสให้แสดง ความคิดเห็นและซักถามปัญหา	15,721 (46)	15,459 (46)	2,596 (6)	143 (1)	11 (1)
๕. เจ้าหน้าที่/วิทยากร สามารถให้ข้อมูลหรือตอบข้อ ซักถามได้เป็นอย่างดี	16,095 (47)	15,524 (46)	2,198 (4)	107 (1)	6 (1)
ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก					
1. การให้บริการและอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่	16,020 (47)	15,750 (46)	2,079 (4)	60 (1)	21 (1)
2. สถานที่จัดกิจกรรมสะอาด และมีความเหมาะสม	14,740 (43)	15,871 (47)	3,155 (7)	130 (1)	34 (1)
3. ความพร้อมของวัสดุ/ อุปกรณ์/เอกสารประกอบ	13,967 (41)	15,269 (45)	4,013 (12)	412 (1)	269 (1)
4. การบริการอาหาร อาหาร ว่าง และเครื่องดื่ม	15,544 (46)	15,439 (46)	2,775 (6)	167 (1)	5 (1)
๕. การจัดจำหน่ายสินค้า บริเวณร้านค้าในงานมีความ เหมาะสม น่าสนใจ	13,276 (39)	15,924 (47)	4,379 (12)	292 (1)	59 (1)
ด้านคุณภาพการให้บริการ					
๑. รูปแบบ/หัวข้อในการจัด กิจกรรมมีความเหมาะสม	14,640 (43)	16,582 (49)	2,660 (6)	47 (1)	1 (1)
๒. เนื้อหาและหลักสูตรตรงกับ ความต้องการ	14,265 (42)	16,681 (49)	2,855 (6)	111 (1)	18 (1)
๓. ท่านได้รับความรู้/ประโยชน์ จากการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อไป ปรับใช้ได้	14,975 (44)	16,326 (48)	2,517 (5)	78 (1)	34 (1)
๔. การแลกเปลี่ยนความรู้และ ประสบการณ์ระหว่างผู้เข้าร่วม กิจกรรม	13,956 (41)	16,604 (49)	3,221 (7)	140 (1)	19 (1)
๕. การจัดกิจกรรมในครั้งนี้มี ประโยชน์ต่อท่าน	17,004 (50)	14,837 (43)	2,026 (5)	60 (1)	3 (1)
ความพึงพอใจในภาพรวมของ การจัดกิจกรรม Field Day ครั้ง นี้	17,838 (53)	14,268 (40)	1,782 (5)	40 (1)	2 (1)

4.2.6 ประเด็นความรู้ที่ต้องการให้มีการนำเสนอในการจัดงานครั้งต่อไป

๑) เทคโนโลยี นวัตกรรมและการเกษตรใหม่ๆ เช่น ระบบน้ำอัจฉริยะ โดรน พลังงานแสงอาทิตย์

๒) การสาธิตการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย

๓) เทคโนโลยีการเกษตรที่ทดแทนการใช้แรงงาน

๔) การทำการตลาด และการขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าออนไลน์

๕) การเพิ่มมูลค่าสินค้า การแปรรูปสินค้าเกษตร บรรจุภัณฑ์ และการส่งออก

๖) การป้องกัน และกำจัดศัตรูพืช แบบผสมผสาน

๗) การบริหารจัดการน้ำ

๘) การผลิตสารชีวภัณฑ์ ปุ๋ยหมักชีวภาพ

๙) การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตสินค้าเกษตร

๑๐) การใช้สารเคมีให้มีความปลอดภัย

๑๑) การแก้ปัญหาดิน การตรวจวิเคราะห์ดิน การใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และการหว่านพืชปุ๋ยสด (พอเหือง)

๑๒) การสนับสนุนพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์

๑๓) วิธีการปลูก และดูแลไม้ผล เช่น ทุเรียน มังคุด เงาะ

๑๔) การป้องกัน กำจัดโรคของพืช และศัตรูพืช

๑๕) การขยายคาร์บอนเครดิต

๑๖) พืชเศรษฐกิจที่เป็นที่ต้องการในช่วงเวลานั้นๆ

๑๗) การปลูกพืชให้ปลอดภัย และได้มาตรฐาน

๑๘) การเพาะเห็ด เช่น เห็ดนางฟ้า และเห็ดฟาง

๑๙) การปลูกพืชในโรงเรือนอัจฉริยะ

๒๐) การเพาะเลี้ยงและใช้ประโยชน์จากเห็ดนางฟ้า

๒๑) การปลูกพืชเสริมรายได้

๒๒) การเผาถ่านไบรโอชา

๒๓) การขยายผลงานเลี้ยงควายสวยงาม

4.3 การประกวด ศพก. ดีเด่น ระดับจังหวัด เขต และระดับประเทศ (งบประมาณทั้งหมด 1,675,000 บาท)

งบประมาณ พ.ศ. 2566 กรมส่งเสริมการเกษตร ได้กำหนดให้มีการประกวดศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบที่มีผลงานดีเด่นในการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และเป็นตัวอย่างในการขยายผลการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตร การใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางด้านการเกษตรในชุมชน และพื้นที่อื่น จึงได้มีการจัดการประกวดศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรดีเด่น

4.3.1 วัตถุประสงค์

1) คัดเลือกศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นตัวอย่างการขยายผลการส่งเสริมการเกษตรด้านการผลิตสินค้าเกษตร การใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรในชุมชน และพื้นที่อื่น

2) เผยแพร่เกียรติคุณและผลงานของ ศพก.

3) พัฒนาขีดความสามารถในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

4.3.2 คุณสมบัติของเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

1) เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก ที่มีการดำเนินงานเป็นศูนย์เรียนรู้ ตามทำเนียบ ศพก. ของกรมส่งเสริมการเกษตร

2) มีผลการดำเนินงานตามทำเนียบ ศพก. ของกรมส่งเสริมการเกษตร ไม่น้อยกว่า 3 ปี

4.3.3 ประเด็นการตรวจประเมิน

ส่วนที่ 1 เกษตรกรต้นแบบเจ้าของ ศพก. หลัก	35	คะแนน
ส่วนที่ 2 การดำเนินงานของ ศพก.	35	คะแนน
ส่วนที่ 3 ผลลัพธ์	30	คะแนน
ส่วนที่ 4 การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้	50	คะแนน
ส่วนที่ 5 การสร้างภาคีเครือข่ายในการดำเนินงาน	50	คะแนน
รวม	200	คะแนน

4.3.4 การให้คะแนน

กำหนดให้คณะกรรมการตัดสินการประกวดแต่ละระดับ พิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนการประกวดศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรดีเด่น ศพก. ที่ได้คะแนนสูงสุด เป็น ศพก. ดีเด่น และได้รางวัลชนะเลิศ คะแนนรองลงมาได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 และรางวัลชมเชย ตามลำดับ

4.3.5 วิธีดำเนินงาน

กรมส่งเสริมการเกษตรแจ้งคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตัดสินการประกวด ศพก. ดีเด่น ประจำปี 2566 คู่มือการประกวด ศพก. ดีเด่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และเกณฑ์การให้คะแนน ศพก. ดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2566 พร้อมทั้งโอนจัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ

4.3.5.1 การประกวดระดับจังหวัด ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดทุกจังหวัด และสำนักงานเกษตรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ศพก. ที่เข้าประกวด คือ ศพก. ของจังหวัดนั้นที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนด (ข้อ 3)

1) สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานพื้นที่กรุงเทพมหานคร วางแผนและดำเนินการประกวด ศพก. ดีเด่นระดับจังหวัดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยุติธรรม

2) คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SC) หรือ คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่คณะกรรมการตัดสินการประกวด ศพก. ดีเด่น ระดับจังหวัด พิจารณาให้คะแนนและตัดสิน ตามเกณฑ์การให้คะแนนการประกวด ศพก. ดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2566

3) สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ส่งผลการประกวดรูปเล่มข้อมูลพื้นฐานและการดำเนินงานของ ศพก. ดีเด่น พร้อมทั้งข้อมูลจุดเด่นของ ศพก. ดีเด่น

เพื่อใช้สำหรับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (ตามเกณฑ์ที่กำหนด) ถึงสำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร ภายในวันที่ 15 พฤษภาคม 2566

4) มอบรางวัลการประกวด ศพก. ดีเด่นระดับจังหวัด และเผยแพร่เกียรติคุณสู่สาธารณะ

4.3.5.2 การประกวดระดับเขต ดำเนินการโดยสำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร ที่ 1 – 6 ศพก.ที่เข้าประกวด คือ ศพก.ดีเด่นระดับจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ จังหวัดละ 1 แห่ง

1) สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรที่ 1 – 6 วางแผนและดำเนินการประกวด ศพก. ดีเด่นระดับเขตให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยุติธรรม

2) คณะกรรมการตัดสินประกวด ศพก. ดีเด่นระดับเขต พิจารณาให้คะแนน และตัดสินตามเกณฑ์การให้คะแนนการประกวด ศพก. ดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2566

3) สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรที่ 1 – 6 ส่งผลการประกวด รูปเล่ม ข้อมูลพื้นฐานและการดำเนินงานของ ศพก. ดีเด่น พร้อมทั้งข้อมูลจุดเด่นของ ศพก. ดีเด่นระดับจังหวัดทุก จังหวัด เพื่อใช้สำหรับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (ตามเกณฑ์ที่กำหนด)ถึงกรมส่งเสริมการเกษตร ภายในวันที่ 14 กรกฎาคม 2566

4) มอบรางวัลการประกวด ศพก. ดีเด่น ระดับเขต และเผยแพร่เกียรติคุณสู่สาธารณะ

4.3.5.3 การประกวดระดับประเทศ ดำเนินงานโดยกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริม การเกษตร ศพก.ที่เข้าประกวดคือ ศพก.ดีเด่นระดับเขต เขตละ 1 แห่ง

1) วางแผนและดำเนินการประกวด ศพก. ดีเด่นระดับประเทศให้เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและยุติธรรม

2) จัดประชุมคณะกรรมการตัดสินการประกวด ศพก. ดีเด่นระดับประเทศ จำนวน 2 ครั้ง

ครั้งที่ 1 เพื่อพิจารณาการตัดสินการประกวด ศพก. ดีเด่น ระดับประเทศ

ครั้งที่ 2 เพื่อพิจารณาให้คะแนน และตัดสินการประกวด ศพก. ดีเด่น ระดับประเทศตามเกณฑ์การให้คะแนนการประกวด ศพก.ดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2566

3) จัดทำโล่และเกียรติบัตร ศพก. ดีเด่นระดับประเทศ ในงานที่กรมส่งเสริม การเกษตรจัดขึ้น

4) จัดทำและเผยแพร่ข้อมูล ศพก. ดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2566

4.3.6 รางวัล กำหนดรางวัลการประกวด ศพก.ดีเด่นแต่ละระดับ ดังนี้

4.3.6.1 การประกวดระดับจังหวัด

1) รางวัลชนะเลิศ	เงินรางวัล 5,000 บาท พร้อมโล่และเกียรติบัตร
2) รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1	เงินรางวัล 3,000 บาท พร้อมโล่และเกียรติบัตร
3) รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2	เงินรางวัล 2,000 บาท พร้อมโล่และเกียรติบัตร

4.3.6.2 การประกวดระดับเขต

1) รางวัลชนะเลิศ	เงินรางวัล 20,000 บาท พร้อมโล่และเกียรติบัตร
2) รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1	เงินรางวัล 15,000 บาท พร้อมโล่และเกียรติบัตร
3) รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2	เงินรางวัล 10,000 บาท พร้อมโล่และเกียรติบัตร
4) รางวัลชมเชย (1 รางวัล)	เงินรางวัล 5,000 บาท พร้อมโล่และเกียรติบัตร

4.3.6.3 การประกวดระดับประเทศ

1) รางวัลชนะเลิศ	เงินรางวัล 50,000 บาท พร้อมโล่และเกียรติบัตร
2) รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1	เงินรางวัล 35,000 บาท พร้อมโล่และเกียรติบัตร
3) รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2	เงินรางวัล 20,000 บาท พร้อมโล่และเกียรติบัตร
4) รางวัลชมเชย (3 รางวัล)	เงินรางวัล 10,000 บาท พร้อมโล่และเกียรติบัตร

4.3.7 ผลการประกวด ศพก. ดีเด่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

5. การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน (รวมงบประมาณทั้งสิ้น 10,804,260 บาท)

5.1 ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ศพก. ปี 2566 งบประมาณรวม 22,200 บาท

กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ศพก. (รูปแบบออนไลน์) เพื่อชี้แจง สร้างความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ ศพก. ปี 2566 และเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการ แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน ศพก. ระดับส่วนกลาง เขต และจังหวัด รายละเอียดเพิ่มเติม (<http://alc.doae.go.th/?p=6872>)

5.2 ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และแปลงใหญ่ งบประมาณรวม 7,796,160 บาท

เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานเครือข่าย ศพก. ให้เกิดเป็นรูปธรรม จึงจัดให้มีเวทีเชื่อมโยง ศพก. และแปลงใหญ่ในทุกระดับ ให้เกิดการประสานการทำงานเครือข่ายด้านการผลิต ด้านการตลาด รวมทั้งองค์ความรู้ต่างๆ โดยมี ศพก. และศูนย์เครือข่าย เป็นฐานเรียนรู้และเป็นแหล่งองค์ความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตลอดจนเป็นการบ่มเพาะเกษตรกรที่เข้าเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ต่อไป โดยให้คณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ได้พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชื่อมโยงการดำเนินงานกันทั้งระดับประเทศ เขต จังหวัด และคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ ประกอบด้วย

5.2.1 ประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับประเทศ

ดำเนินการโดยส่วนกลางสลับกันระหว่างกองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตรและสำนักงานส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร จัดประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับประเทศ เพื่อประสานเชื่อมโยง วางแผน และขับเคลื่อนการดำเนินงาน ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้บริหารกรมส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน ศพก. และแปลงใหญ่จากส่วนกลาง เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน ศพก. และแปลงใหญ่ของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรทุกเขต คณะกรรมการ ศพก. ระดับประเทศ คณะกรรมการแปลงใหญ่ ระดับประเทศ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน ศพก. และแปลงใหญ่จากหน่วยงานภาคี โดยกองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการจัดประชุม 2 ครั้ง และเข้าร่วม 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 จัดโดยสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร ระหว่างวันที่ 1 -2 ธันวาคม 2565 โดย ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. วันที่ 1 ธันวาคม 2565 ณ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร

จังหวัดน่าน และประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานของคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ วันที่ 2 ธันวาคม 2565 ณ ห้องประชุมเจ้ามหาพรหมสุรธาดา ชั้น 6 ศาลากลางจังหวัดน่าน

- ครั้งที่ 2 จัดโดยกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ระหว่างวันที่ 30 - 31 มีนาคม 2566 โดยวันที่ 30 มีนาคม 2566 จัดประชุม ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอ กันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ และในวันที่ 31 มีนาคม 2566 จัดประชุม ณ ห้องประชุมชั้น 2 อาคารส่งเสริม เกษตรอินทรีย์ สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ครั้งที่ 3 จัดโดยสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร ระหว่างวันที่ 6 - 7 กรกฎาคม 2566 โดย ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. วันที่ 6 กรกฎาคม 2566 ณ โรงแรมเคพาร์ค อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี และประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานของคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลง ใหญ่ วันที่ 7 กรกฎาคม 2566 ณ โรงแรมเคพาร์ค อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

- ครั้งที่ 4 จัดโดยกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ระหว่างวันที่ 31 สิงหาคม - 1 กันยายน 2565 โดยในวันที่ 31 สิงหาคม 2566 จัดประชุม ณ ห้องประชุมบริษัทอะโรมาติก ฟาร์ม จำกัด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และในวันที่ 1 สิงหาคม 2566 จัดประชุม ณ ห้องประชุมศูนย์เรียนรู้การ บริหารจัดการสินค้าเกษตร ตลาดเกษตรกรจังหวัดราชบุรี อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ทั้งนี้ การจัดประชุมทั้ง 2 ครั้ง ดังกล่าว จัดในรูปแบบผสมระหว่างการประชุมแบบปกติหรือแบบพบปะเฉพาะ บุคคลเป้าหมายที่อยู่ส่วนกลางของกรมส่งเสริมการเกษตร และคณะกรรมการระดับประเทศ ส่วนการประชุม ผ่านระบบออนไลน์สำหรับคณะกรรมการเครือข่ายระดับจังหวัด เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาคี และเจ้าหน้าที่ กรมส่งเสริมการเกษตรที่อยู่ส่วนภูมิภาคที่มี

5.2.2 ประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับเขต

ดำเนินการโดยสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เป็นผู้ดำเนินการจัดการประชุม คณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับเขต เพื่อเป็นการประสานงานเชื่อมโยงการขับเคลื่อน ศพก. และแปลงใหญ่ ของจังหวัดต่างๆ ในพื้นที่รับผิดชอบ หลังจากการประชุมหารือจากเวทีระดับประเทศ ดำเนินการอย่างน้อย 4 ครั้ง ทั้งนี้ รูปแบบของการจัดประชุมสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ของแต่ละพื้นที่ในช่วงเวลานั้น โดยมีผลการจัดประชุม ดังนี้ สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1- 6 มีการจัดการประชุมรูปแบบปกติ ครบ 4 ครั้ง

5.2.3 ประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับจังหวัด

ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นผู้จัดการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับจังหวัด หลังจากเวทีการประชุมเชื่อมโยงเครือข่ายระดับเขต เพื่อนำข้อหารือระดับเขตมา ขับเคลื่อน ศพก. และแปลงใหญ่ของแต่ละอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัด ดำเนินการอย่างน้อย 4 ครั้ง ทั้งนี้ รูปแบบ ของการจัดประชุมสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของแต่ละพื้นที่ในช่วงเวลานั้น ๆ โดยมีผล การจัดประชุม ดังนี้ ทุกจังหวัด (77 จังหวัด) มีการจัดการประชุมรูปแบบปกติ ครบ 4 ครั้ง

5.2.4 การประชุมคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ

ดำเนินการโดยเกษตรกรต้นแบบ (ประธานคณะกรรมการ ศพก.) ร่วมกับแปลงใหญ่ และเกษตรอำเภอ จัดประชุมเพื่อให้คณะกรรมการได้ร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานของ ศพก. และแปลงใหญ่ การรับรองศูนย์เครือข่าย การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน การสรุป ผลการดำเนินงาน และอื่นๆ ตามความเหมาะสม โดยเป็นการจัดการประชุมรูปแบบปกติ จำนวน 4 ครั้ง โดยมีผลการจัด ดังนี้ ทุกอำเภอ (882 อำเภอ) มีการจัดการประชุมครบ 4 ครั้ง ในรูปแบบปกติ ทั้ง 4 ครั้ง

5.3 พัฒนาประธาน ศพก. เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ผู้ประกอบการด้านเกษตร งบประมาณ 800,000 บาท

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร จัดกิจกรรมพัฒนาประธาน ศพก. เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ผู้ประกอบการให้แก่ ประธาน ศพก. ระดับจังหวัด เจ้าหน้าที่จังหวัด/เขต จำนวน 160 คน ประกอบด้วย กิจกรรม ดังนี้

5.3.1 การจัดทำหลักสูตรการพัฒนาประธาน ศพก. เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ผู้ประกอบการด้านการเกษตร มีเนื้อหา ดังนี้

5.3.1.1 การบรรยายให้ความรู้ มีดังนี้

- 1) การสร้างเครือข่ายการตลาด และการบริหารการขนส่งสินค้าเกษตร โดย นายสายชล จันทร์วีไร ประธานคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับประเทศ
- 2) การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้โดนใจผู้บริโภค โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธาวี เพียรภักดิ์ ภาควิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 3) ครอบงำลูกค้านักค้าด้วยแผนการตลาดแผนเดียว โดย ดร. ณิชชา ธรรมธนากุล ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 4) การจัดทำแผนธุรกิจ พิชิตเงินล้าน โดย ดร.โสภณ แยมกลิ่น ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5.3.1.2 การแบ่งกลุ่มย่อยและฝึกปฏิบัติ จำนวน 12 กลุ่ม ประเด็น “การจัดทำแผนธุรกิจ” โดย ทีมอาจารย์ จาก ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5.3.2 จัดอบรม การพัฒนาประธาน ศพก. เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ผู้ประกอบการด้านการเกษตร ระหว่างวันที่ 26 – 28 มิถุนายน 2566 ณ โรงแรมเบสท์เวสเทิร์น นาดา ดอนเมือง แอร์พอร์ต กรุงเทพมหานคร ประธานเปิดการอบรมฯ โดยนายเกษ อดตมะเวทิน รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

5.3.3 การประเมินและติดตามผู้ผ่านการอบรม

การประเมินผลการดำเนินการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ใช้แบบสอบถามข้อมูลและความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมฯ จำนวน 160 คน (160 ชุด) ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 133 ชุด คิดเป็นร้อยละ 83.13 และแบบประเมินผลการอบรมฯ มีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

5.3.3.1 ข้อมูลทั่วไป ผู้เข้าร่วมอบรม ส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 53.85 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 46.15 มีอายุเฉลี่ย 46.87 ปี โดยมีอายุมากที่สุด 73 ปี และน้อยที่สุด 26 ปี

5.3.3.2 ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการอบรมฯ ก่อนเข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่มีระดับความรู้ปานกลางคิดเป็นร้อยละ 51.88 และหลังอบรมมีระดับความรู้มากคิดเป็นร้อยละ 66.67

5.3.3.3 ความพึงพอใจในกิจกรรมการอบรม ระดับความพึงพอใจเฉลี่ย คิดเป็น 4.22 อยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 57.66

5.3.3.4 ความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดอบรมฯ ระดับความพึงพอใจเฉลี่ย คิดเป็น 4.22 อยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 47.70

5.3.3.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ควรมีกิจกรรมในการละลายพฤติกรรมเพื่อให้ผู้เข้าอบรมรู้จักกัน ระยะเวลาในการฝึกอบรมน้อยเกินไปควรเพิ่มเวลาในแต่ละวิชามากกว่านี้ สถานที่ห้องอบรมไม่เหมาะสมกับจำนวนคนเพราะห้องแคบและลึกลงทำให้ผู้เข้าอบรมมองไม่เห็นวิทยากร

5.4 ส่งเสริมการพัฒนาแปลงต้นแบบ ศพก. ด้านเศรษฐกิจพอเพียง งบประมาณรวม 227,100 บาท

การส่งเสริมการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภูมิภาคของประเทศไทย เกษตรกรดีเด่นที่มีประสบการณ์ความรู้ นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการทำเกษตรผสมผสาน หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ จนประสบผลสำเร็จในอาชีพทางการเกษตร ได้รับการยอมรับเชิงประจักษ์จากเกษตรกรและหน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาเกษตรที่ยั่งยืน จึงควรมีการพัฒนาให้เป็นจุดเรียนรู้ ต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนและพื้นที่อื่นต่อไป

5.4.1 พื้นที่เป้าหมายดำเนินการ

ดำเนินการคัดเลือกศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ที่ดำเนินกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ไร่นาสวนผสม/เกษตรผสมผสาน และเป็นเกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม ระดับเขต ประจำปี พ.ศ. 2565 ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ที่เป็นพื้นที่เป้าหมายดำเนินการ

สสท. ที่	ชื่อศูนย์เรียนรู้/แปลงต้นแบบ	ชื่อเจ้าของแปลง	ที่ตั้งแปลง	ข้อมูลติดต่อ
1	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านเศรษฐกิจพอเพียง (ศูนย์เครือข่าย)	นายสมนึก ดวงประทีป	บ้านเลขที่ 53/1 หมู่ 2 ต.ชัยฤทธิ์ อ.ไชโย จ.อ่างทอง	โทร. : 08 7012 9023 Line ID : - Facebook : -
2	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านเศรษฐกิจพอเพียง (ศูนย์เครือข่าย)	นายวุฒิชัย แก้วดอนไพร	บ้านเลขที่ 98/3 หมู่ที่ 2 ต.สมเด็จพระเจริญ อ.หนองปรือ จ.กาญจนบุรี	โทร. : 08 6161 8529 Facebook : วุฒิชัย แก้วดอนไพร วุฒิ
3	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอแก่งหางแมว (ศูนย์หลัก)	นางสาวอารีรัตน์ พูนปาล	บ้านเลขที่ 135/2 หมู่ที่ ๔ ต.เขาวงกต อ.แก่งหางแมว จ.จันทบุรี	โทร. : 08 9245 9979 Facebook : อารีรัตน์ พูนปาล สวนร่วมสมัย
4	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (ศูนย์เครือข่าย)	นายสุปิน ปะวันโน	บ้านเลขที่ 27 หมู่ที่ 2 ต.จัวบา อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	โทร. : 08 1049 7564 Line ID : 0810497564 Facebook : Supan Supan Pawanno
5	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านเศรษฐกิจพอเพียง (ศูนย์เครือข่าย)	นางสาวพนมรัตน์ รักเหล็ก	บ้านเลขที่ 38/2 หมู่ที่ 6 ต.ป่าเว อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี	โทร. : 09 8742 9462 Line ID : 0987429462 Facebook : พนมรัตน์ รักเหล็ก
6	ศูนย์เรียนรู้ฟาร์มพอเรา เกษตรทฤษฎีใหม่ (ศูนย์เครือข่าย)	นายประเสริฐ สมทะนะ	บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 6 ต.สถาน อ.เชียงของ จ.เชียงราย	โทร. 08 5038 4728

5.4.2 กิจกรรมในการดำเนินงานส่งเสริมการพัฒนาแปลงต้นแบบ ศพก. ด้านเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

5.4.2.1 ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงสู่แปลงต้นแบบของ ศพก.

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการจัดประชุมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (ระดับเขต จังหวัด และระดับอำเภอ) เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2565 ณ ห้องประชุมกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ชั้น 2 อาคารเบญจสิริภักดิ์ กรมส่งเสริมการเกษตร ผ่านระบบประชุมทางไกลออนไลน์ ทาง Application : Zoom Meetings ผู้เข้าประชุมประกอบด้วยเจ้าหน้าที่กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรที่ 1 – 6 สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงานพัฒนาแปลงต้นแบบ วางแผนสำรวจความต้องการของเกษตรกร ส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาไปสู่แปลงต้นแบบของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร สามารถเป็นต้นแบบให้แก่เกษตรกรทั่วไป

5.4.2.2 การสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานการผลิตให้เกษตรกรแปลงต้นแบบใน ศพก. ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมที่ 1 จัดทำแผ่นป้ายแสดงข้อมูลจุดเรียนรู้ให้ชัดเจน เพื่อส่งเสริมการดำเนินการพัฒนาแปลงเกษตรกรต้นแบบในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ให้เกิดเป็นรูปธรรมมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สามารถเป็นตัวอย่างการเรียนรู้ของเกษตรกรภายในชุมชนได้ ซึ่งการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามแผนการผลิตและความต้องการของเกษตรกรตามบริบทของพื้นที่ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร จัดสรรงบประมาณให้สำนักงานเกษตรจังหวัดที่ได้รับการคัดเลือก จำนวน 6 จังหวัด ๆ ละ 20,000 บาท (สองหมื่นบาทถ้วน) ทั้งนี้ การจัดซื้อปัจจัยการผลิตให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 โดยการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานการผลิต มีดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานการผลิตให้เกษตรกรแปลงต้นแบบใน ศพก. ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

สสท. ที่	จังหวัด	ชื่อศูนย์เรียนรู้/แปลงต้นแบบ	การสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานการผลิต
1	อ่างทอง	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านเศรษฐกิจพอเพียง (ศูนย์เครือข่าย)	1. กิ่งพันธุ์ส้มโอ พันธุ์ขาวแตงกวา จำนวน 40 ต้น 2. กิ่งพันธุ์ส้มโอ พันธุ์ทับทิมสยาม จำนวน 30 ต้น 3. กิ่งพันธุ์ฝรั่ง พันธุ์กิมจู จำนวน 70 ต้น 4. เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดข้าวเหนียวหวานลูกผสม จำนวน 2 ถุง ๆ ละ 5,000 เมล็ด
2	กาญจนบุรี	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านเศรษฐกิจพอเพียง (ศูนย์เครือข่าย)	ป้ายแปลงและปัจจัยการผลิต 1. ป้ายฟลาสวูด ขนาด 1*2 เมตร จำนวน 1 ป้าย 2. ปัจจัยการผลิต 2.1) พัฒนาจุดเรียนรู้การเพาะเห็ด 2.1.1 ขี้เลื่อยไม่ย่ำพารา 2.1.2 แกลบดำ 2.1.3 กาบมะพร้าวสับ 2.2) ต้นมะม่วงพันธุ์แก้วขมิ้น จำนวน 20 ต้น 2.3) ต้นขนุนพันธุ์ทองประเสริฐ จำนวน 24 ต้น

สสท. ที่	จังหวัด	ชื่อศูนย์เรียนรู้/แปลงต้นแบบ	การสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานการผลิต
3	จันทบุรี	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอแก่งหางแมว (ศูนย์หลัก)	๑. ผ้าคลุมดำ สีดำ (PP) หนา ๒๘๕ ไมครอน น้ำซึมผ่านได้ กว้าง ๒ เมตร ยาว ๕๐ เมตร จำนวน ๔ ม้วน ๒. สแลน สีดำ กรองแสง ๘๐% กว้าง ๒ เมตร ยาว ๑๐๐ เมตร จำนวน ๒ ม้วน ๓. ท่อพีวีซี ขนาด ๒ นิ้ว สีเทา ยาว ๔ เมตร จำนวน ๒๐ ท่อน ๔. ท่อพีวีซี ขนาด ๑ นิ้ว สีเทา ยาว ๔ เมตร จำนวน ๔๐ ท่อน ๕. ท่อพีวีซี ขนาด ๖ นิ้ว สีเทา ยาว ๔ เมตร จำนวน ๖๕ ท่อน ๖. ท่อพีวีซี ๔ ทาง ๒ นิ้ว ออก ๑ นิ้ว สีเทา จำนวน ๙ อัน ๗. ท่อพีวีซี ๓ ทาง ๑ นิ้ว ออก ๖ นิ้ว สีเทา จำนวน ๔๐ อัน ๘. ท่อหัวอุดพีวีซี ๓ ทาง ๒ นิ้ว ออก ๑ นิ้ว สีเทา จำนวน ๑ อัน ๙. ท่อพีวีซี ๑ นิ้ว ออก ๖ นิ้ว สีเทา จำนวน ๑๐ อัน ๑๐. หัวสปริงเกอร์พีวีซี ๖ นิ้ว จำนวน ๕๐ อัน ๑๑. หัวเกลียวนอกพีวีซี ๖ นิ้ว จำนวน ๕๐ อัน ๑๒. ประตุน้ำ พีวีซี ขนาด ๒ นิ้ว จำนวน ๒ อัน ๑๓. ประตุน้ำ พีวีซี ขนาด ๑ นิ้ว จำนวน ๒๐ อัน ๑๔. กาวทำท่อ ขนาด ๑,๐๐๐ กรัม จำนวน ๑ กระป๋อง ๑๕. ป้ายพลาสติก หนา ๔ มิล ขนาด ๑.๒๐ x ๐.๕๐ เมตร จำนวน ๑ ป้าย
4	มหาสารคาม	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (ศูนย์เครือข่าย)	1. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ ผักกาดหอมท่อ 2. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ ผักสลัดกรีนโบว์ 3. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ ผักสลัดกรีนโอ๊คลิฟ 4. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ ผักสลัดคอส 5. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ ผักสลัดมินิคอส 6. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ ผักสลัดบัตเตอร์เฮด 7. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ ผักสลัดเรดโครอล 8. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ ผักสลัดเรดโครอลเบบี้ 9. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ ผักสลัดเรดโบว์ 10. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ ผักสลัดเรดโอ๊คลิฟ เอ็มเจ-6 11. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ ผักสลัดเรดโอ๊คลิฟ เอ็มเจ-2 12. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ แกรนแรบบิดส์ 13. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ พริกขี้หนูพันธุ์พัฒนาพันธ์ 14. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ พริกขี้หนูพันธุ์ปุเมธเบอร์ 1 15. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ คื่นห่าน 16. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ มะเขือเปราะพันธุ์ขาวกรอบแม่ใจ 17. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ มะเขือเปราะพันธุ์เจ้าพระยา 18. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ มะเขือเปราะพันธุ์พวงหยกจักรพันธ์ 19. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ มะเขือพวงไร้หนามพันธุ์แม่ใจนิรมิต 1 20. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ มะเขือเทศพันธุ์สีดา

สสท. ที่	จังหวัด	ชื่อศูนย์เรียนรู้/แปลงต้นแบบ	การสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานการผลิต
			21. เมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ ถั่วฝักยาวลายเสือพันธุ์จักรพันธ์ เบอร์ 1 22. สะเดาทวายกิ่งตอน 23. ขนุนพันธุ์ทองประเสริฐกิ่งทาบ 24. ขนุนพันธุ์แดงสุริยากิ่งทาบ 25. ฝรั่งพันธุ์หงษ์จวนสีกิ่งทาบ 26. ฝรั่งพันธุ์ชิวากิ่งทาบ 27. มะยงชิดกิ่งทาบ 28. ชมพูพันธุ์ไถหนานกิ่งตอน 29. ป้ายจุดเรียนรู้แปลงเกษตรกรต้นแบบ
5	สุราษฎร์ธานี	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านเศรษฐกิจพอเพียง (ศูนย์เครือข่าย)	1. ชุดปลูกผักไร้ดินพร้อมอุปกรณ์ จำนวน 20 ชุด 2. ป้ายฐานเรียนรู้ จำนวน 4 ป้าย
6	เชียงราย	ศูนย์เรียนรู้ฟาร์มพอเรา เกษตรทฤษฎีใหม่ (ศูนย์เครือข่าย)	1. มูลสัตว์ (มูลวัว) จำนวน 1 ตัน 2. ชี้เถ้าแกลบ (แกลบดำ) จำนวน 1 ตัน 3. แกลบดิบ (เปลือกข้าว) จำนวน 1 ตัน 4. หัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา (ชนิดแห้ง) จำนวน 10 กิโลกรัม 5. กากน้ำตาล จำนวน 80 กิโลกรัม 6. ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด จำนวน 250 กิโลกรัม 7. ต้นกล้าอะโวคาโด พันธุ์ ปีเตอร์สัน และบักคาเนีย เปลี่ยนยอด จำนวน 30 ต้น

กิจกรรมที่ 2 จัดเวทีถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ที่ประสบผลสำเร็จในอาชีพของเกษตรกรในแปลงต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่เกษตรกรข้างเคียง ประชาชนทั่วไป และสถาบันการศึกษา เพื่อเป็นแรงผลักดันที่ทำให้เกิดความสนใจที่จะทำการเกษตร โดยมีกิจกรรมในเวที ดังนี้

(1) ถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้อาชีพของเกษตรกรต้นแบบ ศพก. ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

(2) การศึกษาดูงานแปลงต้นแบบซึ่งเกษตรกรและผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับประโยชน์ ดังนี้

(2.1) ได้เรียนรู้การทำการเกษตรแบบผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม จากเกษตรกรต้นแบบ มีความรู้ในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการทำเกษตรผสมผสาน จนประสบผลสำเร็จในอาชีพทางการเกษตร สู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาเกษตรที่ยั่งยืน และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน

(2.2) ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับรู้ ประสบการณ์จากเกษตรกรต้นแบบด้านการเพาะปลูกพืชแบบไร่นาสวนผสม ปศุสัตว์ และประมง รวมถึงการบริหารจัดการน้ำ การสร้างแหล่งน้ำเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ได้ตลอดทั้งปี การวางระบบน้ำและใช้น้ำอย่างรู้คุณค่าบนพื้นที่เพาะปลูก

(3) เกษตรกรและผู้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมแสดงความยินดี เชิดชูเกียรติเกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม ระดับเขต ประจำปี 2565 ที่สามารถเป็นต้นแบบของเกษตรกรในพื้นที่ และอำเภอใกล้เคียงได้ พร้อมทั้ง จัดทำวีดิทัศน์สรุปผลกิจกรรมถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ที่โดดเด่น จำนวน 1 เรื่อง และเผยแพร่เป็นสาธารณประโยชน์ทางสังคมออนไลน์ ได้แก่ Facebook Youtube Line เป็นต้น ดังนี้

นายสมนึก ดวงประทีป
สสจ.ที่ 1 จ.อ่างทอง

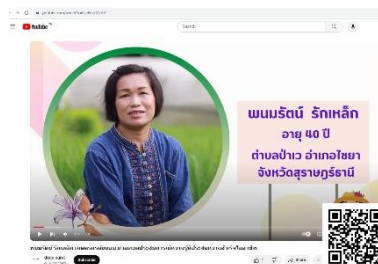
นายวุฒิชัย แก้วดอนไพร
สสจ.ที่ 2 จ.กาญจนบุรี

นางสาวอารีรัตน์ พูนपाल
สสจ.ที่ 3 จ.จันทบุรี

นายสุทิน ประวันโน
สสจ.ที่ 4 จ.มหาสารคาม

นางสาวพนมรัตน์ รักเหล็ก
สสจ.ที่ 5 จ.สุราษฎร์ธานี

นายประเสริฐ สมทะนะ
สสจ.ที่ 6 จ.เชียงราย

3) ถอดบทเรียนแปลงต้นแบบ ศพก. ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ติดตามผลการดำเนินงานส่งเสริมการพัฒนาแปลงต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยเข้าร่วมกิจกรรมถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ที่ประสบผลสำเร็จในอาชีพ และดำเนินการถอดบทเรียนเกษตรกรเจ้าของแปลงต้นแบบร่วมกับสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 – 6 สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงให้บรรลุเป้าหมาย และสามารถเผยแพร่เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ของเกษตรกร จำนวนเขตละ 1 จุด รวมทั้งสิ้น 6 จุด ดังนี้

จุดที่ 1 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง

ความเป็นมา นายสมนึก ดวงประทีป เดิมทำงานบริษัทเอกชนได้มีโอกาสไปศึกษาและฝึกอบรมที่ประเทศญี่ปุ่นหลายครั้ง และได้เห็นเกษตรกรของประเทศญี่ปุ่นทำกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย ซึ่งส่วนใหญ่จะให้เทคโนโลยีการเกษตรมาใช้แทนแรงงานคน และทำการเกษตรแบบเกษตรอินทรีย์ ต่อมาปี 2553 ได้เริ่มทำการเกษตรในพื้นที่ 15 ไร่ แบ่งพื้นที่ทำนา ปลูกพืชผักสวนครัว และไม้ผล ปรากฏว่าพืชผักสวนครัวและไม้ผลการเจริญเติบโตไม่ดี นาข้าวต้องใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีจำนวนมากเนื่องจากสภาพดินเสื่อม

โหมเพราะผ่านการใช้สารเคมีมาเป็นเวลานาน จึงจำเป็นต้องปรับปรุงดินโดยการซื้อวัวมาเลี้ยง และเก็บมูลวัวใส่ในพื้นที่ทำการเกษตรเป็นระยะเวลา 2 ปี จากนั้นมีแนวคิดและมีความสนใจในเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง จึงเริ่มดำเนินการทำพื้นที่ในเป็นไร่นาสวนผสม เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร เป็นแหล่งที่สร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว และสร้างความเป็นอยู่ในชีวิตได้ดีขึ้น

แนวคิดในการทำงาน การปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง หากเกิดปัญหาในการประกอบอาชีพก็จะนำความรู้ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้โดยการไม่ยึดติดตำรา มีการสอบถาม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากหน่วยงานราชการ ราษฎรเกษตรกร และเกษตรกรนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้โดยมีการทดสอบ การทดลองปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจนสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ โดยให้ความสำคัญต่อกิจกรรมแต่ละชนิดอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม มีการใช้แรงงานเงินทุน ที่ดิน ปัจจัยการผลิต และทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนรู้จักนำวัสดุเหลือใช้จากการผลิตชนิดหนึ่ง มาหมุนเวียนใช้ประโยชน์กับการผลิตอีกชนิดหนึ่ง หรือหลายชนิดภายในไร่นาแบบครบวงจร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ปัจจัยที่มีผลของความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง คือ การจดบันทึกการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในแปลงอย่างต่อเนื่องทั้งในเรื่อง การปฏิบัติภายในแปลง ต้นทุนการผลิต รายได้ จนสามารถวางแผนการผลิตได้อย่างต่อเนื่อง

รายละเอียดตามเพิ่มเติม

นายสมนึก ดวงประทีป

สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง

สำนักส่งเสริมและพัฒนางานเกษตรที่ 1

จุดที่ 2 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรที่ 2 สำนักงานเกษตรจังหวัดกาญจนบุรี

ความเป็นมา นายวุฒิชัย แก้วดอนไพร เมื่อเรียนจบทำงานเป็นอาสาสมัครเป็นอาสาสมัครภาคสนามมูลนิธิสืบนาเคเสถียรได้ลงพื้นที่มักจะเจอกับปัญหาการทำเกษตรเพราะขาดแรงงานในการทำเกษตร จึงทำให้นึกถึงครอบครัวจึงกลับมาทำการเกษตรที่บ้านของตนเอง แต่ประสบปัญหาภัยแล้ง พื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหายทั้งหมด ทำให้ไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ประสบภาวะขาดทุนเกิดหนี้สินเพิ่มขึ้น ทำให้เริ่มเปลี่ยนความคิดจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวหันมาทำการเกษตรแบบผสมผสาน และมีความสนใจพืชสมุนไพร โดยได้เข้าร่วมกลุ่มปลูกสมุนไพรอินทรีย์โครงการปลูกสมุนไพรกับมูลนิธิสืบนาเคเสถียรส่งโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เพราะมีการสั่งซื้อ และตกลงราคาล่วงหน้าหลังจากทำสมุนไพรแล้วก็มีการขายแปลงอินทรีย์ออกไปจนเต็มพื้นที่

แนวคิดในการทำงาน หลักการที่ว่า “ยิ่งให้ยิ่งได้รับ” ไม่ว่าจะเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้กับผู้ที่สนใจ ชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียง เมื่อให้ความรู้ผู้อื่นไปก็จะได้ความรู้ต่าง ๆ กลับมาจากการพูดคุย แลกเปลี่ยน เพราะแต่ละคนมีภูมิปัญญา มีความรู้ ประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน เรื่องที่เรียนรู้มาอาจจะไม่เหมือนกันทำให้มีความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น และเมื่อนำแนวคิดของแต่ละคนมาประยุกต์ ปรับเปลี่ยน ให้เข้ากับตนเองก็จะสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการทำงานได้อีกขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างเครือข่ายให้กับตนเองอีกทางหนึ่ง รวมทั้งให้พันธุ์ไม้ ให้ผลผลิตแปรรูป เพื่อสร้างฐานลูกค้าและสร้างความมั่นใจก่อนมาซื้อจริง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ยึดหลักการตลาดนำการผลิตได้มีการศึกษาข้อมูลความต้องการของผู้บริโภคก่อนทำการผลิตโดยนำข้อมูลต่าง ๆ มาวางแผนจัดทำปฏิทินการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสมกับช่วงเวลาความต้องการตลาด ผลผลิตต่าง ๆ ส่วนใหญ่ในแปลงจะเน้นการแปรรูปสินค้าก่อน

จำหน่ายเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า และเน้นการตลาดในชุมชน ออกร้านตามงานต่าง ๆ และตลาดออนไลน์อีกทางหนึ่ง โดยใช้ชื่อผลิตภัณฑ์ว่า “บ้านสวนสาเนียงไพร” และมีเพจ Facebook ชื่อ “บ้านสวนสาเนียงไพร”

รายละเอียดตามเพิ่มเติม
นายวุฒิชัย แก้วดอนไพร
สำนักงานเกษตรจังหวัดกาญจนบุรี
สำนักส่งเสริมและพัฒนางานเกษตรที่ 2

จุดที่ 3 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 3 สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี

ความเป็นมา นางสาวอารีรัตน์ พูนपाल เคยทำการเกษตรแบบใช้สารเคมีมาโดยตลอด ทำให้ประสบกับปัญหาหนี้สิน โดยส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตที่นำมาใช้ในสวน และค่าแรงงาน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นไม้ผล ทำให้ไม่มีรายได้หมุนเวียนตลอดปี อีกทั้งประสบปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ และภัยพิบัติจนผลผลิตในสวนเสียหาย จนกระทั่งปี 2542 ได้มีแนวคิดการพึ่งพาตนเองในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่มาปรับใช้ในการดำรงชีวิต ด้วยการปลูกพืชผสมผสาน ทำประมง และเลี้ยงสัตว์หลากหลายชนิดเกื้อกูลกัน จนในปัจจุบันมีชีวิตที่อยู๋ดี และมีสุขสามารถแบ่งปันให้กับผู้อื่นได้

แนวคิดในการทำงาน จากการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาปรับใช้ในการทำการเกษตรแบบไร้นาสวนผสม โดยการทำกิจกรรมการเกษตรหลายอย่างเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะราคาผลผลิต และความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศ โดยการปลูกพืชร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ และการทำประมง ทำให้เกิดรายได้ มีอาชีพที่มั่นคง มีความภูมิใจ และรักในอาชีพ "เกษตรกร"

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ความสำเร็จและความยั่งยืน ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรหรือ ศพก. อำเภอ แก่งหางแมว เปรียบเสมือนเป็นโรงเรียนที่เกษตรกรต้นแบบเป็นครูผู้ให้ความรู้ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของครูด้วยกันเองหรือคนในชุมชน เป็นศูนย์กลางที่ทำให้คนในชุมชนที่ประกอบอาชีพเดียวกันเข้ามาเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อบ่มเพาะเป้าหมายเดียวกัน และไม่หยุดพัฒนาปรับเปลี่ยนสิ่งใหม่ ๆ ตามยุคสมัยแต่ไม่ทิ้งภูมิปัญญาที่มีมาก่อน ตลอดจนการถ่ายทอดความรู้ และขยายผลนั้นจะต้องเป็นเรียนรู้จากเห็นของจริง ลงมือทำจริง เมื่อเข้ามาเรียนรู้แล้วต้องสามารถปฏิบัติตามได้ ถึงจะประสบความสำเร็จในแผนที่วางไว้อย่างชัดเจน และเมื่อประสบความสำเร็จแล้วต้องสร้างโอกาสสำหรับความยั่งยืน มองเห็นแนวทางในการพัฒนาอยู่เสมอ ใช้ความเป็นเกษตรกรต้นแบบในการสร้างคนรุ่นใหม่ทางการเกษตร หรือถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรที่มี ไม่ให้หายไป ในขณะเดียวกันก็ต้องรักษาสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรที่มีอยู่ให้อุดมสมบูรณ์เพื่อให้ทายาทการเกษตร หรือเกษตรกรรุ่นใหม่ได้มีไว้ใช้ต่อไป

รายละเอียดตามเพิ่มเติม
นางสาวอารีรัตน์ พูนपाल
สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี
สำนักส่งเสริมและพัฒนางานเกษตรที่ 3

จุดที่ 4 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรที่ 4 สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม

ความเป็นมา นายสุปัน ปะวันโน มีแนวความคิด “ปรับเปลี่ยนการทำเกษตรเชิงเดี่ยวมาเป็นเกษตรผสมผสาน” ดังนั้นจึงได้เริ่มศึกษาเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และเข้าร่วมฝึกอบรมในโครงการต่าง ๆ จนได้ น้อมนำแนวพระราชดำริ พระราชดำรัส หลักการทรงงานต่าง ๆ ของในหลวงรัชการที่ 9 น้อมนำสู่การปฏิบัติให้เหมาะสมกับอาชีพเกษตร มุ่งเน้นการทำเกษตรที่พึ่งพาตนเอง ทำเกษตรที่ปลอดภัยต่อชีวิตเป็นมิตรกับสังคมและสิ่งแวดล้อมอาศัยธรรมชาติช่วยธรรมชาติ โดยน้อมนำหลักการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” มาปรับใช้ ในการบริหารพื้นที่เป็น “น้ำ นา ป่า บ้าน” โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต และเลือกกิจกรรมได้เป็น 3 หมวด คือ กิจกรรมหลัก กิจกรรมรอง และกิจกรรมเสริม โดยปรับเปลี่ยนไปทีละน้อยตามศักยภาพ

แนวคิดในการทำงาน โดยอาศัยแนวคิด ปลุกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ จัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีฟาร์มเพื่อให้ทราบแหล่งที่มาของรายได้ ที่ไปของรายจ่ายที่ชัดเจน นำมาใช้วางแผนการใช้จ่ายเงินบนพื้นฐานของความพอเพียง ควบคุมการใช้จ่ายพอประมาณและวางแผนการทำงานอย่างมีเหตุมีผล โดยน้อมนำหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ มาปรับใช้ในการบริหารจัดการด้านพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการปลูกพืช ผัก ผลไม้ ด้วยกระบวนการเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้ครอบครัวและชุมชนได้กินผักปลอดสารเคมี กินอาหารปลอดภัย โดยเริ่มต้นด้วยการปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก และขยายออกสู่การจำหน่าย วางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อลดความเสี่ยงก่อให้เกิดสมดุลทั้งรายได้ ค่าใช้จ่าย และสมดุลของสภาพแวดล้อมที่ดี

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ เกษตรกรต้นแบบมีความมุ่งมั่นตั้งใจ ใฝ่รู้ ขยันอดทน มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ และพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทัน ศึกษาค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ รวมถึงครอบครัว ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างมากในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งสมาชิกในครอบครัวทุกคนร่วมมือร่วมแรงร่วมใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา เช่น การอบรมถ่ายทอดความรู้ การสนับสนุนงบประมาณ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต ซึ่งช่วยให้การดำเนินกิจกรรมครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

รายละเอียดตามเพิ่มเติม

นายสุปัน ปะวันโน

สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม

สำนักส่งเสริมและพัฒนางานเกษตรที่ 4

จุดที่ 5 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรที่ 5 สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ความเป็นมา นางสาวพนมรัตน์ รักเหล็ก เกิดและเติบโตมาในครอบครัวที่ประกอบอาชีพการเกษตร น้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ และหลักการโคก หนอง นา โมเดล มาปรับใช้กับพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดระบบการปลูกพืช แบ่งพื้นที่ วางแผนผังแปลงให้มีความเกื้อกูลกัน สามารถหมุนเวียนมาใช้ประโยชน์ได้กับทุกส่วนภายในฟาร์ม จัดระบบกักเก็บน้ำในพื้นที่ให้เพียงพอต่อการใช้ในแต่ละปี เริ่มผลิตสิ่งที่ครอบครัวต้องกินต้องใช้ให้เพียงพอเป็นอันดับแรก ให้มีอาหารพอเพียงสำหรับครัวเรือนโดยซื้อให้น้อยที่สุด เมื่อมีมากเกินกว่าจะบริโภคทั้งหมดก็มีการแบ่งปันให้ญาติพี่น้องเพื่อนบ้าน ซึ่งจะมีเพื่อนบ้าน และบุคคลทั่วไปเข้ามาศึกษาเรียนรู้ เก็บผลผลิต ทั้งแบ่งปัน และช่วยอุดหนุน

นอกจากนี้ มีความคิดว่าการที่จะผลิตสิ่งใดเพื่อจำหน่ายก็ต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้ซื้อ และจำหน่ายได้ก็มีรายได้ที่คุ้มค่า

แนวคิดในการทำงาน มีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวันและการทำการเกษตร และการนำหลักทฤษฎีใหม่ซึ่งเป็นหัวใจของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการที่ดิน และน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ทำในสิ่งที่ตัวเองรัก และทำร่วมกับคนที่เรารัก เมื่อเราได้ทำได้สิ่งที่รัก และถนัดทำให้เรามีความอยากที่จะทำ และพยายามที่จะปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นเสมอ โดยกำลังใจจากคนที่เรารัก และครอบครัวเป็นตัวช่วยผลักดัน ลงมือทำร่วมกันให้งานออกมาสำเร็จได้ รวมถึงการมีส่วนร่วมในชุมชน และภาคีเครือข่ายต่าง ๆ รวมถึงการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับทางภาครัฐ และเอกชน เพราะการทำกิจกรรมทุกอย่างจะเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถนำมาปรับใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ยังได้ถ่ายทอดความรู้การเกษตรต่อยอดไปสู่ชุมชน และเกิดประโยชน์กับผู้สนใจอีกด้วย

รายละเอียดตามเพิ่มเติม
นางสาวพนมรัตน์ รักเหล็ก
สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี
สำนักส่งเสริมและพัฒนางานเกษตรที่ 5

จุดที่ 6 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรที่ 6 สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย

ความเป็นมา นายประเสริฐ สมทะนะ ในอดีตประกอบอาชีพหลากหลาย เช่น อาชีพพ่อค้า ประสบปัญหาเรื่องของการขาดทุน อาชีพเกษตรกรรมการทำไร่/ทำนา เป็นเกษตรเชิงเดี่ยว ประสบปัญหาเรื่องต้นทุนสูง มีความเสี่ยงในเรื่องของการลงทุน และมีโอกาสได้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านบ้านทุ่งอ่าง และได้เข้ารับการอบรมเรียนรู้ในเรื่องของการเกษตรทฤษฎีใหม่/เศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำริสด้านเศรษฐกิจพอเพียง รัชกาลที่ 9 จากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย และสำนักงานเกษตรอำเภอเชียงของ กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานอื่น ๆ

แนวคิดในการทำงาน ได้น้อมนำเอาพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มาปรับใช้ในการทำงาน คือ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ การคิดค้นสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ นำมาใช้พัฒนาการเกษตรของตนเองในการเพิ่มผลผลิตลดต้นทุนสร้างรายได้

รายละเอียดตามเพิ่มเติม
นายประเสริฐ สมทะนะ
สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย
สำนักส่งเสริมและพัฒนางานเกษตรที่ 6

4) การติดตามงาน

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ติดตามการดำเนินงานส่งเสริมการพัฒนาแปลงต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยเข้าร่วมกิจกรรมถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ที่ประสบผลสำเร็จในอาชีพ และดำเนินการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับสำนักงานส่งเสริม

และพัฒนาการเกษตรที่ 1 – 6 สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ ในพื้นที่สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 – 6 จำนวน 6 จังหวัด คือ จังหวัดอ่างทอง กาญจนบุรี จันทบุรี มหาสารคาม สุราษฎร์ธานี และจังหวัดเชียงราย เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงให้บรรลุเป้าหมาย และสามารถเผยแพร่เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ของเกษตรกร ซึ่งได้รับทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของหน่วยงานในพื้นที่ และเกษตรกรต้นแบบ ดังนี้

(1) ปัญหา อุปสรรค

- เกษตรกรที่เข้าร่วมเวทีถ่ายทอดมีความสนใจในองค์ความรู้ที่แตกต่างกัน
- งบประมาณไม่เพียงพอในกิจกรรมถอดบทเรียนแปลงต้นแบบ ศพก. ด้านเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

- ขาดงบประมาณสำหรับการจัดทำวีดิทัศน์เผยแพร่เป็นสาธารณประโยชน์

(2) ข้อเสนอแนะ

- ควรมีการวิเคราะห์ความต้องการองค์ความรู้ของเกษตรกรในพื้นที่ที่เข้าร่วมเวทีถ่ายทอด

- ควรมีการวิเคราะห์องค์ความรู้ที่โดดเด่นของเกษตรกรต้นแบบ เพื่อเผยแพร่เป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ทางการเกษตรของเกษตรกรข้างเคียง

- ควรมีการกำหนดกิจกรรม และจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดทำวีดิทัศน์ เพื่อเผยแพร่เป็นสาธารณประโยชน์

- หน่วยงานระดับพื้นที่ร่วมบูรณาการการถอดบทเรียน และการจัดทำวีดิทัศน์ เพื่อเผยแพร่เป็นสาธารณประโยชน์

- ควรให้มีโครงการในลักษณะนี้ต่อเนื่องทุกปี เพื่อพัฒนาจุดเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นสามารถเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ของเกษตรกรในพื้นที่

ภาพกิจกรรม

ภาพการติดตามงาน สสก.ที่ 1 จังหวัดอ่างทอง

ภาพการติดตามงาน สสก.ที่ 2 จังหวัดกาญจนบุรี

ภาพการติดตามงาน สสก.ที่ 3 จังหวัดจันทบุรี

ภาพการติดตามงาน สสก.ที่ 4 จังหวัดมหาสารคาม

ภาพการติดตามงาน สสท.ที่ 5 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาพการติดตามงาน สสท.ที่ 6 จังหวัดเชียงราย

5.5 การประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ศพก. ปี 2566

ประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ศพก. ปี 2565 โดยหน่วยงานดำเนินการ ได้แก่ กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 – 6 สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ ดังนี้

5.5.1 การชี้แจงแนวทางการดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ศพก.

กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร ชี้แจงแนวทางฯ ในเวทีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ศพก. ปี 2566 แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน ศพก. ระดับเขตและจังหวัด รายละเอียดเพิ่มเติม (<http://alc.doe.go.th/?p=6872>)

5.5.2 การวางแผนดำเนินงาน และการเก็บข้อมูล

1) สำนักงานเกษตรจังหวัด ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอดำเนินการวางแผนการดำเนินงาน และส่งแผนการดำเนินงานให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 – 6 รวบรวมส่งกองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร ภายในวันที่ 1 มีนาคม 2566

2) สำนักงานเกษตรอำเภอเก็บข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์การประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ศพก. แล้วบันทึกผลการเก็บข้อมูลตามแบบฟอร์มที่กำหนด ส่งข้อมูลให้กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

- ทุกจังหวัดส่งผลการเก็บข้อมูลตามแบบฟอร์มที่กำหนด ทุก ศพก. ภายในวันที่ 1 กันยายน 2566

- กรณีที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลรายได้ของเกษตรกรได้ครบตามรอบการผลิต ภายในวันที่ 1 กันยายน 2566 เช่น รอบการเก็บเกี่ยวของไม้ผล เป็นต้น สามารถดำเนินการเก็บข้อมูลชนิดสินค้าดังกล่าวเกินเวลาที่กำหนดได้ โดยให้เก็บข้อมูลและบันทึกผลดังกล่าวเพิ่มเติมตามแบบฟอร์ม จัดส่งกองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร ภายในวันที่ 1 ธันวาคม 2566 รายละเอียดเพิ่มเติม (<http://alc.doe.go.th/?p=7007>)

5.5.3 ผลการประเมินโครงการ ศพก.

5.5.3.1 สภาพทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายการประเมินผล

1) สภาพทั่วไปของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในปี 2566 ศพก. หลัก ทั้ง 882 ศูนย์ (แห่ง) จำแนกตามประเภทสินค้าหลักที่ ศพก. ส่งเสริม/ดำเนินการ ออกเป็น 17 ประเภท โดยประเภท ศพก. หลัก ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ข้าว จำนวน 394 ศูนย์ คิดเป็นร้อยละ 44.67 รองลงมา คือ ไร่นาสวนผสม/เกษตรผสมผสาน จำนวน 140 ศูนย์ คิดเป็นร้อยละ 15.87 และไม้ผล/ไม้ยืนต้นอื่น ๆ จำนวน 60 ศูนย์ คิดเป็นร้อยละ 6.8 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก ปี 2566 จำแนกตามประเภทสินค้าหลัก

สินค้าหลัก	จำนวน (ศูนย์)	ร้อยละ
1. ข้าว	394	44.67
2. มันสำปะหลัง	45	5.10
3. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	7	0.79
4. พืชไร่อื่น ๆ	13	1.47
5. ยางพารา	33	3.74
6. ปาล์มน้ำมัน	43	4.88
7. อ้อยโรงงาน	10	1.13
8. ไม้ผล/ไม้ยืนต้นอื่น ๆ	60	6.80
9. ทุเรียน	23	2.61
10. ลำไย	21	2.38
11. เงาะ	1	0.11
12. มะม่วง	9	1.02
13. มังคุด	26	2.95
14. ไม้ดอก ไม้ประดับ	4	0.45
15. พืชผัก	43	4.88
16. ไร่นาสวนผสม/เกษตรผสมผสาน	140	15.87
17. กิจกรรมเกษตรอื่น ๆ	10	1.13

ที่มา : จากการสำรวจ, ตุลาคม 2565

นอกจากนี้ ยังมีศูนย์เครือข่าย ศพก. ที่ดำเนินงานร่วมกับ ศพก. หลัก ในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้ และกิจกรรมการเกษตรอื่นๆ ในชุมชน จำนวน 13,954 ศูนย์ จำแนกตามประเภทกิจกรรมหลักของศูนย์เครือข่าย ออกเป็น 23 ประเภท โดยประเภทศูนย์เครือข่าย ศพก. ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน จำนวน 5,025 ศูนย์ (คิดเป็นร้อยละ 36.01) รองลงมา คือ ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว/ศูนย์ข้าวชุมชน จำนวน 1,229 ศูนย์ (คิดเป็นร้อยละ 8.81) และศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) จำนวน 1,217 ศูนย์ (คิดเป็นร้อยละ 8.72) ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ศูนย์เครือข่าย ปี 2566 จำแนกตามประเภทกิจกรรมหลัก

ประเภท	จำนวน (ศูนย์)	ร้อยละ
1. ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	1,217	8.72
2. ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	734	5.26
3. ศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการดิน	283	2.03
4. ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	665	4.77
5. ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	646	4.63
6. ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว/ศูนย์ข้าวชุมชน	1,229	8.81
7. ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	396	2.84
8. ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	925	6.63
9. ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ยืนต้น	377	2.70
10. ศูนย์เรียนรู้ด้านแมลงเศรษฐกิจ	119	0.85
11. ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน	160	1.15
12. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	5,025	36.01
13. ศูนย์เรียนรู้ด้านมาตรฐานการผลิตทางการเกษตร	133	0.95
14. ศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจเกษตร	57	0.41
15. ศูนย์เรียนรู้ด้านสหกรณ์	109	0.78
16. ศูนย์เรียนรู้ด้านบัญชี	36	0.26
17. ศูนย์เรียนรู้ด้านชลประทาน/การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า	30	0.21
18. ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	174	1.25
19. ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชผัก	723	5.18
20. ศูนย์เรียนรู้ด้านหม่อนไหม	62	0.44
21. ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร	687	4.92
22. ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ดอกไม้ประดับ	43	0.31
23. อื่น ๆ	124	0.89

ที่มา : จากเว็บไซต์ <http://alc.doae.go.th>, ตุลาคม 2565

2) สภาพทั่วไปของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย ข้อมูลสภาพทั่วไปของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ เกษตรกรผู้เข้ารับการอบรม โครงการ ศพก. ปี 2566 รวมทั้งสิ้นจำนวน 26,479 ราย เป็นเพศชายร้อยละ 44.93 เพศหญิงร้อยละ 55.07 เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 53 ปี ประสบการณ์ทำอาชีพเกษตรเฉลี่ย 24 ปี ระดับการศึกษามากที่สุด คือ ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 43.74 อาชีพหลักมากที่สุด คือ เกษตรกร ร้อยละ 95.01 รายละเอียดตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย

รายการ	หน่วย	จำนวน
1. อายุเฉลี่ย	ปี	53
2. เพศ		
- ชาย	ร้อยละ	44.93
- หญิง	ร้อยละ	55.07
3. ประสบการณ์ทำอาชีพเกษตรกรเฉลี่ย	ปี	24
4. ระดับการศึกษา		
- ไม่สำเร็จการศึกษา	ร้อยละ	7.73
- ประถมศึกษา	ร้อยละ	43.74
- มัธยมศึกษาตอนต้น	ร้อยละ	16.56
- มัธยมศึกษาตอนปลาย / ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	ร้อยละ	20
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	ร้อยละ	4.66
-ปริญญาตรี	ร้อยละ	6.91
- ปริญญาโท	ร้อยละ	0.37
- ปริญญาเอก	ร้อยละ	0.02
5. อาชีพหลัก		
- เกษตรกร	ร้อยละ	95.01
- รับจ้างภาคเกษตร	ร้อยละ	1.02
- รับจ้างนอกภาคเกษตร	ร้อยละ	0.77
- ทำงานประจำ	ร้อยละ	1.96
- ธุรกิจส่วนตัว	ร้อยละ	1.23

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

3) การถือครองที่ดินและระบบชลประทานในพื้นที่ภาคการเกษตร เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสัมภาษณ์ มีการถือครองที่ดินที่เป็นของตนเอง/คู่สมรส มากที่สุด ร้อยละ 83.31 รองลงมา คือ พื้นที่เช่า ร้อยละ 12.70 ซึ่งพื้นที่ภาคการเกษตรส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทาน ร้อยละ 77.96 รายละเอียดตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การถือครองที่ดินและระบบชลประทานในพื้นที่ภาคการเกษตร

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ*
1. การถือครองที่ดินภาคการเกษตร		
- ตนเอง/คู่สมรส	23,638	83.31
- เช่า	3,603	12.70
- ทำฟรี	1,133	3.99
2. ระบบชลประทานในพื้นที่ภาคการเกษตร		
- ในเขตชลประทาน	5,783	22.04
- นอกเขตชลประทาน	20,457	77.96

หมายเหตุ : 1. เกษตรกร 1 ราย สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2. ร้อยละ* คัดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ข้อดังกล่าว

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

4) การเป็น Smart Farmer เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสัมภาษณ์

ก่อนเข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566 มีผู้ที่ผ่านเกณฑ์การเป็น Smart Farmer ร้อยละ 15.81 ภายหลังจากการผ่านการเข้ารับการอบรม มีผู้ที่ผ่านเกณฑ์การเป็น Smart Farmer เพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 38.07 จากจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566 รายละเอียดตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การเป็น Smart Farmer ของเกษตรกรผู้เข้ารับการอบรม ทั้งก่อนและหลังการเข้ารับการอบรม

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ*
1. ก่อนเข้ารับการอบรม		
- เป็น Smart Farmer	4,186	15.81
- ไม่เป็น Smart Farmer	22,293	84.19
2. หลังเข้ารับการอบรม		
- เป็น Smart Farmer	10,081	38.07
- ไม่เป็น Smart Farmer	16,398	61.93

หมายเหตุ : ร้อยละ* คัดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 26,479 ราย

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

5) การเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสัมภาษณ์

ก่อนเข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566 มีผู้ที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่ ร้อยละ 37.41 ภายหลังจากการผ่านการเข้ารับการอบรม มีผู้ที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่ เพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 43.88 จากจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566 รายละเอียดตามตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้เข้ารับการอบรม ทั้งก่อนและหลังการเข้ารับการอบรม

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ*
1. ก่อนเข้ารับการอบรม		
- เป็นสมาชิกแปลงใหญ่	9,906	37.41
- ไม่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่	16,573	62.59
2. หลังเข้ารับการอบรม		
- เป็นสมาชิกแปลงใหญ่	11,620	43.88
- ไม่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่	14,859	56.12

หมายเหตุ : ร้อยละ* คัดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 26,479 ราย

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

เกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่ ทั้งก่อนและหลังการเข้ารับการอบรม สามารถจำแนกตามประเภทกลุ่มสินค้าได้ 11 ประเภท โดยก่อนเข้ารับการอบรม มีเกษตรกรเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ มากที่สุดในกลุ่มสินค้าข้าว ร้อยละ 41.09 รองลงมาคือกลุ่มสินค้าไม้ผล ร้อยละ 18.39 และหลังเข้ารับการอบรม มีเกษตรกรเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ มากที่สุดในกลุ่มสินค้าข้าว รองลงมาคือกลุ่มสินค้าไม้ผล เช่นเดิม รายละเอียดตามตารางที่ 11

ตารางที่ 11 การเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566 ทั้งก่อนและหลังการเข้ารับการอบรม (จำแนกตามประเภทกลุ่มสินค้า)

ประเภทกลุ่มสินค้า	ก่อนการเข้ารับการอบรม		หลังการเข้ารับการอบรม	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ*	จำนวน (ราย)	ร้อยละ*
1. ข้าว	4,143	41.09	4,547	38.66
2. พืชไร่	1,355	13.44	1,675	14.24
3. ไม้ยืนต้น	1,256	12.46	1,307	11.11
4. ผัก/สมุนไพร	963	9.55	1,359	11.55
5. ไม้ผล	1,854	18.39	2,340	19.89
6. หม่อนไหม	1	0.01	1	0.01
7. ไม้ดอกไม้ประดับ	184	1.82	183	1.56
8. ปศุสัตว์	111	1.10	132	1.12

ประเภทกลุ่มสินค้า	ก่อนการเข้ารับการอบรม		หลังการเข้ารับการอบรม	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ*	จำนวน (ราย)	ร้อยละ*
9. ประมง	10	0.10	10	0.09
10. แมลงเศรษฐกิจ	206	2.04	208	1.77
11. อื่น ๆ (นาเกลือ)	0	0	0	0

หมายเหตุ : 1. เกษตรกร 1 ราย สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2. ร้อยละ* คิดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ข้อดังกล่าว (เกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่ก่อนเข้ารับการอบรม มีการตอบแบบสัมภาษณ์ 10,083 ราย และเกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่หลังเข้ารับการอบรม มีการตอบแบบสัมภาษณ์ 11,762 ราย)

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

5.3.3.2 ผลการประเมินโครงการ ศพก.

1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs)

1.1) งบประมาณ การดำเนินงานโครงการ ศพก. ในปี 2566 มีการดำเนินงาน 6 กิจกรรม ได้แก่

- พัฒนาศักยภาพของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย เพื่อให้มีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน และเป็นสถานที่ให้บริการข่าวสารและบริการด้านการเกษตร โดยมีเป้าหมายในการพัฒนา ดังนี้

เป้าหมายหลัก คือ มุ่งเน้น มุ่งเน้นพัฒนา ศพก. ให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย

เป้าหมายรอง สนับสนุน และพัฒนา ศพก. ที่มีศักยภาพและความพร้อม ดังนี้

➤ การนำนวัตกรรม เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมไปใช้ในการดำเนินงานและเรียนรู้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ รวมถึงการเรียนรู้จากศูนย์ AIC (Agritech and Innovation Center)

➤ การต่อยอดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

➤ การขับเคลื่อนด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (BCG Economy Model) ประกอบด้วย 2 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การพัฒนา ศพก. และการพัฒนาศูนย์เครือข่ายอื่นๆ (ยกเว้น ศจช. และ ศดปช.)

- พัฒนาเกษตรกร ประกอบด้วย 2 กิจกรรมย่อย ดังนี้

- พัฒนาประธานศูนย์เครือข่าย จำนวน 8,820 ราย (อำเภอละ 10 ราย)
- จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำ จำนวน 26,460 ราย

(อำเภอละ 30 ราย)

- สนับสนุนการให้บริการของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย ประกอบด้วย
กิจกรรม ดังนี้

- การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) ทั่วประเทศทั้ง 77 จังหวัด อย่างน้อยจังหวัดละ 1 จุด ซึ่งเกษตรกรที่เข้าร่วมงานต้องมาจากทุกอำเภอ อย่างน้อยอำเภอละ 30 ราย

- ประกวด ศพก. ดีเด่น จัดให้มีการประกวด ศพก. ดีเด่น ในทุกระดับ (ระดับจังหวัด เขต และประเทศ) โดยคณะกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- บริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน

- ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ทุกระดับ (ประเทศ เขต จังหวัด และอำเภอ)

- พัฒนาประธาน ศพก. เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ผู้ประกอบการด้านเกษตร

- ส่งเสริมการพัฒนาแปลงต้นแบบ ศพก. ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

- การประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ศพก.

- ติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน ศพก. มีการติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน ศพก. ทุกระดับ (ส่วนกลาง เขต จังหวัด)

- พัฒนาศูนย์เครือข่าย (ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) และ ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)) โดยพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศจช. และ ศดปช. ให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการทำงานร่วมกับ ศพก. ประกอบด้วย

- พัฒนาศักยภาพการดำเนินงานและการให้บริการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)

- บริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)

- พัฒนาศูนย์เครือข่ายและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการจัดการดินและปุ๋ย

- พัฒนาศักยภาพการให้บริการคลินิกพืชสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์เครือข่าย

- ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาศูนย์เครือข่าย

โดยในภาพรวมกรมส่งเสริมการเกษตรได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานทั้ง 6 กิจกรรม จำนวนทั้งสิ้น 88,312,400 บาท มีการเบิกจ่ายงบประมาณ 87,807,962 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.43 ของงบที่ได้รับจัดสรร (รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ณ วันที่ 30 กันยายน 2566) รายละเอียดตามตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการฯ ปี 2566

หน่วยงาน	งบประมาณ (บาท)		
	ได้รับจัดสรร	เบิกจ่าย	ร้อยละ
กรมส่งเสริมการเกษตร	88,312,400	87,807,962	99.43

ที่มา : ระบบรายงานผลการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2566

1.2) หน่วยงาน/บุคลากร การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อน ศพก. ให้มีความพร้อมในการให้บริการด้านการเกษตรแก่เกษตรกร มีการประสานงานและบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการสนับสนุนการพัฒนาตามบทบาทของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งมีหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เข้ามาร่วมพัฒนา ศพก. ประกอบด้วย กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมหม่อนไหม กรมชลประทาน กรมฝนหลวงและการบินเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภายนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เข้ามาร่วมบูรณาการในการพัฒนา ศพก. ได้แก่ กระทรวงพลังงาน (สำนักงานพลังงานจังหวัด) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล) กระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนาชุมชน) สถาบันการศึกษาในพื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

ทั้งนี้ ในส่วนของกรมส่งเสริมการเกษตร มีหน่วยงานส่วนกลางที่รับผิดชอบงานโครงการ ศพก. ปี 2566 ร่วมกัน 2 หน่วยงาน ได้แก่ กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร และกองส่งเสริมการอารักขาพืชและการจัดการดินปุ๋ย ร่วมกับหน่วยงานส่วนภูมิภาคภายใต้กรมส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ศูนย์ปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ ทั่วประเทศ

1.3) หลักสูตรการเรียนรู้ การดำเนินงานในปี 2566 ศพก. ได้กำหนดหลักสูตรการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนการเชื่อมโยงการถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (BCG Economy Model) และความรู้เทคโนโลยีจากศูนย์ AIC (Agritech and Innovation Center) มาถ่ายทอดสู่เกษตรกรตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ โดยเน้นประเด็นหลักในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตและพัฒนาคุณภาพผลผลิต) ประกอบด้วย หลักสูตรหลัก หลักสูตรบังคับ และหลักสูตรเสริม ดังนี้

- หลักสูตรหลัก ได้แก่ การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต การพัฒนาคุณภาพผลผลิต/การจัดทำมาตรฐานการผลิต การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช การแปรรูป/การเพิ่ม

มูลค่าผลผลิต การจัดการด้านการตลาด ความรู้ด้านการเกษตรทั่วไป เช่น ทางเลือกในการผลิตตามความต้องการของชุมชน การผลิตตามกิจกรรมแปลงใหญ่ เป็นต้น

- หลักสูตรบังคับ ได้แก่ เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม และการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- หลักสูตรเสริม เช่น การบริหารจัดการกลุ่ม/สหกรณ์ การจัดทำแผนการเกษตร การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า อาชีพเสริมเพิ่มรายได้ หรือหลักสูตรอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของชุมชน

2) กิจกรรม (Activities) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในส่วนที่กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร เป็นผู้รับผิดชอบ มีกิจกรรมหลักในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำ เพื่อมุ่งเน้นไปสู่การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ทั้งความรู้ในด้านวิชาการ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพผลผลิต การตลาด การแปรรูป ฯลฯ ตลอดจนการเชื่อมโยงการถ่ายทอดความรู้/เทคโนโลยี/นวัตกรรมทางการเกษตร จากศูนย์ AIC (Agritech and Innovation Center) มาถ่ายทอดสู่เกษตรกรตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการทำอาชีพเกษตรต่อไป โดยกำหนดให้จัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 2 ครั้ง ณ ศพก. หรือศูนย์เครือข่าย และให้มีการศึกษาดูงาน จำนวน 1 ครั้ง ณ สถานที่ที่มีองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เหมาะสมหรือประเด็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (BCG Economy Model) ซึ่งมีเกษตรกรผู้นำที่ผ่านการอบรมดังกล่าว รวมทั้งสิ้นจำนวน 26,479 ราย จากทั่วประเทศ (ข้อมูลจากการประมวลผลจากแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566)

3) ผลผลิต (Outputs)

3.1) เกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย ในปี 2566 มีเกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ โดยการเข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ในกิจกรรมพัฒนาเกษตรกร กิจกรรมย่อย จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำ จำนวนทั้งสิ้น 26,479 ราย มากกว่าเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนดไว้ที่ อำเภอละ 30 ราย จากทั่วประเทศ (จำนวน 26,460 ราย) รายละเอียดตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566

รายการ	เป้าหมายเกษตรกร (ราย)	เกษตรกรเข้ารับการอบรม (ราย)
1. สสก. ที่ 1 จังหวัดชัยนาท	2,340	2,343
2. สสก. ที่ 2 จังหวัดราชบุรี	1,860	1,863
3. สสก. ที่ 3 จังหวัดระยอง	2,190	2,192
4. สสก. ที่ 4 จังหวัดขอนแก่น	9,660	9,662
5. สสก. ที่ 5 จังหวัดสงขลา	4,530	4,539
6. สสก. ที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่	5,880	5,880

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2566

3.2) สถานที่จัดกระบวนการเรียนรู้และดูงาน ในปี 2566 กิจกรรมจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำ กำหนดให้ดำเนินการ 3 ครั้ง โดยให้เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 2 ครั้ง ณ ศพก. หรือ ศูนย์เครือข่าย และให้มีการศึกษาดูงาน จำนวน 1 ครั้ง ณ สถานที่ที่มีองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เหมาะสมหรือประเด็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (BCG Economy Model) รายละเอียดตามตารางที่ 14

ตารางที่ 14 สถานที่จัดกระบวนการเรียนรู้และดูงานของเกษตรกรผู้เข้ารับการอบรม

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ*
1. จัดกระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ 1		
- ศพก. หลัก	7,655	28.91
- ศูนย์เครือข่าย	12,569	47.47
- อื่นๆ*	6,255	23.62
2. จัดกระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ 2		
- ศพก. หลัก	6,653	25.13
- ศูนย์เครือข่าย	13,900	52.49
- อื่นๆ*	5,926	22.38
3. ดูงาน		
- ศพก. หลัก	2,969	11.21
- ศูนย์เครือข่าย	11,511	43.47
- อื่นๆ*	11,999	45.32

หมายเหตุ : 1. ร้อยละ* คัดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 26,479 ราย

2. อื่นๆ* เช่น ที่ทำการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแปลงใหญ่ ตลาดเกษตรกร หน่วยงานราชการ และบริษัทภาคเอกชน เป็นต้น

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

4) ผลลัพธ์ (Outcomes)

4.1) การนำความรู้ไปปฏิบัติ เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรม โครงการ ศพก. ปี 2566 จำนวน 26,479 ราย มีการนำความรู้ที่ได้รับจากการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการ ศพก. ไปปฏิบัติ ร้อยละ 96.72 รายละเอียดตามตารางที่ 15

ตารางที่ 15 การนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ*
1. ได้นำไปปฏิบัติ	25,611	96.72
2. ไม่ได้นำไปปฏิบัติ	868	3.28

หมายเหตุ : ร้อยละ* คัดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 26,479 ราย

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

จำแนกตามรายวิชาที่เกษตรกรมีการนำความรู้ที่ได้รับจากการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการ ศพก. (จัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 2 ครั้ง และศึกษาดูงาน จำนวน 1 ครั้ง) ไปปฏิบัติ จำนวน 25,611 ราย ดังนี้ หลักสูตรหลักที่มีการนำไปปฏิบัติมากที่สุด คือ การลดต้นทุนการผลิต ร้อยละ 78.98 หลักสูตรบังคับที่มีการนำไปปฏิบัติมากที่สุด คือ เศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 75.27 หลักสูตรเสริมที่มีการนำไปปฏิบัติมากที่สุด คือ การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า ร้อยละ 35.13 และจากการศึกษาดูงาน เกษตรกรร้อยละ 90.62 มีการนำความรู้ไปปฏิบัติ รายละเอียดตามตารางที่ 16

ตารางที่ 16 รายวิชาและผลที่ได้รับจากการนำไปปฏิบัติ

วิชา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ*	การนำไปปฏิบัติ (ร้อยละ**)		ผลจากการนำไปปฏิบัติ (ร้อยละ***)			
			ใช้ทั้งหมด	ใช้บางส่วน	ดี	พอใช้	ไม่ดี	รอผล
1. หลักสูตรหลัก								
1.1 การลดต้นทุน	20,227	78.98	37.18	62.82	59.76	22.42	0.28	17.55
1.2 การเพิ่มผลผลิต	13,453	52.53	39.72	60.28	50.28	29.89	0.37	19.46
1.3 พัฒนาคุณภาพผลผลิต/มาตรฐานการผลิต	12,235	47.77	38.17	61.83	51.39	29.20	0.50	18.90
1.4 การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช	19,589	76.49	38.84	61.16	59.85	26.08	0.67	13.40
1.5 การแปรรูป/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต	5,889	22.99	30.33	69.67	37.92	39.68	1.90	20.50
1.6 การจัดการด้านการตลาด	7,307	28.53	29.08	70.92	44.49	38.05	0.96	16.50
1.7 ความรู้ด้านการเกษตรทั่วไป	10,142	39.60	40.15	59.85	53.56	29.06	0.47	16.91
2. หลักสูตรบังคับ								
2.1 เกษตรทฤษฎีใหม่	14,328	55.94	30.30	69.70	51.67	26.51	0.65	21.18
2.2 เศรษฐกิจพอเพียง	19,277	75.27	38.32	61.68	62.12	23.13	0.38	14.37
2.3 เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	15,426	60.23	39.56	60.44	57.31	23.27	0.30	19.13
2.4 การจัดทำบัญชีครัวเรือน	11,378	44.43	28.57	71.43	47.71	37.43	0.83	14.03
3. หลักสูตรเสริม								
3.1 การบริหารจัดการกลุ่ม/สหกรณ์	6,690	26.12	35.11	64.89	46.43	26.22	1.11	26.25
3.2 การจัดทำแผนการเกษตร	6,459	25.22	35.97	64.03	54.34	28.46	1.22	15.98
3.3 การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า	8,998	35.13	40.13	59.87	58.68	25.79	0.71	14.81
3.4 อาชีพเสริมเพิ่มรายได้	6,799	26.55	28.27	71.73	50.73	22.12	1.85	25.30
3.5 อื่นๆ*	2,532	9.89	30.69	69.31	37.36	24.13	3.63	34.87
4. การดูงาน	23,209	90.62	28.66	71.34	43.43	24.77	1.09	30.71

หมายเหตุ : 1. เกษตรกร 1 ราย สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2. ร้อยละ* คิดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่นำไปปฏิบัติ จำนวน 25,611 ราย

2. ร้อยละ** คิดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ข้อดังกล่าวตามรายวิชา

3. ร้อยละ*** คิดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ข้อดังกล่าวตามรายวิชา

2. อื่นๆ* เช่น BCG Model การจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร การปรับตัวกับสถานการณ์

เกษตรยุคใหม่ การทำเกษตรแบบปลอดภัยเป็นต้น

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

วิชา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ*	ประเด็นความรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์											
			1*	2*	3*	4*	5*	6*	7*	8*	9*	10*	11*	12*
- ปุ๋ย	1	0.00												
4. ด้านแมลงเศรษฐกิจ														
- จิ้งหรีด	104	0.39												
- หม่อนไหม	277	1.05												
5. อื่นๆ**	701	2.65												

หมายเหตุ : 1. เกษตรกร 1 ราย สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2. ร้อยละ* คัดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 26,479 ราย

3. อื่น* เช่น บุก สมุนไพร เป็นต้น

4. อื่น** เช่น สุนัข หมูป่า เป็ด กบ ชนโรง ตั๊กแตน เป็นต้น

5. ประเด็นความรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์

1* คือ แนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่/เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม

2* คือ บัญชีครัวเรือน

3* คือ การลดต้นทุน

4* คือ การเพิ่มผลผลิต

5* คือ การพัฒนาคุณภาพผลผลิต/การจัดทำมาตรฐานการผลิต

6* คือ การจัดการด้านการตลาด

7* คือ การแปรรูป/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

8* คือ การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช

9* คือ การผลิตสารชีวภัณฑ์/ฮอร์โมนพืช

10* คือ การปรับปรุงบำรุงดิน/การวิเคราะห์ดิน/การทำปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน/ปุ๋ยชีวภาพ

11* คือ อาชีพเสริมเพิ่มรายได้

12* คือ อื่นๆ (ระบุ)

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

4.3) การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ด้านเกษตรของเกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรม

การอบรม

- การได้รับรองผลผลิตมาตรฐานสินค้าเกษตร เปรียบเทียบ

ก่อนและหลังเข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. โดยมีเกษตรกร จำนวน 3,356 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.75 ได้รับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรเพิ่มมากขึ้น ผลการได้รับรองผลผลิตมาตรฐานสินค้าเกษตรที่มีการเปลี่ยนแปลงหลังเข้าร่วมโครงการมากที่สุด คือ Good Agricultural Practices (GAP) ร้อยละ 17.71 รองลงมา คือ มาตรฐานอินทรีย์ ร้อยละ 3.87 รายละเอียดตามตารางที่ 18

ตารางที่ 18 การได้รับรองผลผลิตมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เปลี่ยนแปลงหลังเข้าร่วมโครงการ

รายการ	จำนวนเกษตรกร (ร้อยละ*)	
	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
ไม่มี	85.50	75.83
GAP	10.67	17.71
เกษตรอินทรีย์	2.20	3.87
PGS	1.48	1.93
GMP	0.06	0.12
ฮาลาล	0.02	0.16
มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)	0.18	0.8
อื่นๆ*	0.43	1.40

หมายเหตุ : 1. เกษตรกร 1 ราย สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2. ร้อยละ* คัดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 26,479 ราย

3. อื่นๆ* เช่น มาตรฐาน GI, มาตรฐาน Iso 9001, มาตรฐาน KOS (Korat Organic Standard)

มาตรฐาน ออ. เป็นต้น

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

● **ช่องทางการจำหน่ายผลผลิต** เปรียบเทียบก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการอบรมโครงการ ศพก. โดยมีเกษตรกร จำนวน 9,268 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.42 มีช่องทางการจำหน่ายผลผลิตเพิ่มมากขึ้น โดยมีช่องทางการจำหน่ายที่เพิ่มขึ้นในทุกช่องทาง รายละเอียดตามตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ช่องทางการจำหน่ายผลผลิตที่เปลี่ยนแปลงหลังเข้าร่วมโครงการ

รายการ	จำนวนเกษตรกร (ร้อยละ*)	
	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
จัดจำหน่ายเองบนพื้นที่ของท่าน	39.58	43.37
ตลาดในท้องถิ่น	41.15	52.35
โรงสี/พ่อค้าคนกลาง	52.28	52.93
สหกรณ์	4.64	9.01
ช่องทางออนไลน์	3.40	15.67
อื่นๆ*	3.31	5.66

หมายเหตุ : 1. เกษตรกร 1 ราย สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2. ร้อยละ* คัดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 26,479 ราย

3. อื่นๆ* เช่น Tesco Lotus, ตลาด Modern Trade, Top Supermarket เป็นต้น

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

● การใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ เปรียบเทียบก่อนและหลังเข้า

รับการอบรมโครงการ ศพก. โดยมีเกษตรกร จำนวน 14,282 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.91 ใช้ปุ๋ยเคมีลดลง และมีเกษตรกร จำนวน 8,358 ราย คิดเป็นร้อยละ 46 ใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มขึ้น รายละเอียดตามตารางที่ 20

ตารางที่ 20 การใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ที่เปลี่ยนแปลงหลังเข้าร่วมโครงการ

รายการ	ปริมาณการใช้ (กก.)	
	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
1. การใช้ปุ๋ยเคมี		
- ปริมาณปุ๋ยเคมีที่ใช้ (เฉลี่ย)*	843.03	724.58
- มูลค่าปุ๋ยเคมีที่ใช้ (เฉลี่ย)*	20,792.16	17,691.15
2. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์		
- ปริมาณปุ๋ยอินทรีย์ที่ใช้ (เฉลี่ย)*	1,532	1,890.17
- มูลค่าปุ๋ยอินทรีย์ที่ใช้ (เฉลี่ย)*	6,747.70	7,737.66

หมายเหตุ : เฉลี่ย* คิดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ข้อดังกล่าว

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

● การใช้สารเคมีและสารชีวภาพ เปรียบเทียบก่อนและหลังเข้า

รับการอบรมโครงการ ศพก. โดยมีเกษตรกร จำนวน 7,966 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.85 ใช้สารเคมีลดลง และมีเกษตรกร จำนวน 6,706 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.43 ใช้สารชีวภาพเพิ่มขึ้น รายละเอียดตามตารางที่ 21

ตารางที่ 21 การใช้สารเคมีและสารชีวภาพที่เปลี่ยนแปลงหลังเข้าร่วมโครงการ

รายการ	ปริมาณการใช้ (ลิตร)	
	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
1. การใช้สารเคมี		
- ปริมาณสารเคมีที่ใช้ (เฉลี่ย)*	60.90	51.41
- มูลค่าสารเคมีที่ใช้ (เฉลี่ย)*	6,309.35	5,522.65
2. การใช้สารชีวภาพ		
- ปริมาณสารชีวภาพที่ใช้ (เฉลี่ย)*	64.33	123.43
- มูลค่าสารชีวภาพที่ใช้ (เฉลี่ย)*	938.25	1,250.14

หมายเหตุ : เฉลี่ย* คิดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ข้อดังกล่าว

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

4.4) การแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร ความรู้ที่ได้จากการอบรมมีการนำมาแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรได้บางส่วน ร้อยละ 71.07 แก้ไขไม่ได้ ร้อยละ 16.85 และแก้ไขได้ทั้งหมด ร้อยละ 12.08 รายละเอียดตามตารางที่ 22

ตารางที่ 22 การนำความรู้จากการอบรมมาแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ*
เกษตรกรที่นำความรู้ไปแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร	20,663	
- แก้ไขปัญหาได้ทั้งหมด	2,496	12.08
- แก้ไขได้บางส่วน	14,686	71.07
- แก้ไขปัญหาไม่ได้	3,481	16.85

หมายเหตุ : 1. ร้อยละ* คิดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ข้อดังกล่าว จำนวน 20,663 ราย
ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

4.5) รายได้ เปรียบเทียบรายรับ-รายจ่ายครัวเรือนของเกษตรกรผู้นำก่อนและหลังเข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. โดยมีเกษตรกร จำนวน 10,864 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.57 มีรายรับครัวเรือนเพิ่มขึ้น และเกษตรกร จำนวน 11,846 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.71 มีรายจ่ายครัวเรือนลดลง รายละเอียดตามตารางที่ 23

ตารางที่ 23 รายรับ-รายจ่ายครัวเรือนที่เปรียบเทียบทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ

รายการ	รายรับ-รายจ่าย (บาท)	
	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
1. รายรับครัวเรือน		
- รายรับครัวเรือน (เฉลี่ย)*	45,519.03	49,129.53
** รายรับครัวเรือนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 3,610.50 บาท/เดือน (ร้อยละ 7.93) **		
2. รายจ่ายครัวเรือน		
- รายจ่ายครัวเรือน (เฉลี่ย)*	23,905.49	22,704.12
** รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยลดลง 1,201.37 บาท/เดือน (ร้อยละ 5.03) **		

หมายเหตุ : เฉลี่ย* คิดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ข้อดังกล่าว

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

เปรียบเทียบรายรับ-รายจ่าย (เฉพาะภาคการเกษตร) ของเกษตรกรผู้นำก่อนและหลังเข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. โดยมีเกษตรกร จำนวน 12,627 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.44 มีรายรับ (เฉพาะภาคการเกษตร) เพิ่มขึ้น และเกษตรกร จำนวน 14,167 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.48 มีรายจ่าย (เฉพาะภาคการเกษตร) ลดลง รายละเอียดตามตารางที่ 24

ตารางที่ 24 รายรับ-รายจ่าย (เฉพาะภาคการเกษตร) ที่เปรียบเทียบทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ

รายการ	รายรับ-รายจ่าย (บาท)	
	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
1. รายรับ (เฉพาะภาคการเกษตร)		
- รายรับเฉพาะภาคการเกษตร (เฉลี่ย)*	74,506.02	80,859.39
** รายรับเฉพาะภาคการเกษตรเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 6,353.37 บาท/เดือน (ร้อยละ 8.53) **		
2. รายจ่าย (เฉพาะภาคการเกษตร)		
- รายจ่ายเฉพาะภาคการเกษตร (เฉลี่ย)*	29,759.62	27,382.47
** รายจ่ายเฉพาะภาคการเกษตรเฉลี่ยลดลง 2,377.15 บาท/เดือน (ร้อยละ 7.99) **		

หมายเหตุ : เฉลี่ย* คัดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ข้อดังกล่าว

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

4.6) การใช้บริการของ ศพก. เกษตรกรผู้นำที่ผ่านการเข้ารับการอบรม

โครงการ ศพก. ในกิจกรรมพัฒนาเกษตรกร กิจกรรมย่อย จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำ จำนวนทั้งสิ้น 26,479 ราย มากกว่าเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนดไว้ที่ อำเภอละ 30 ราย จากทั้งประเทศ (26,460 ราย) โดยมีการเข้ามาใช้บริการ ศพก. เฉลี่ย 4 ครั้ง/ปี ด้วยเหตุผลมาเข้ารับการอบรมเกษตรกรผู้นำ มากที่สุด ร้อยละ 90.70 มาใช้บริการเฉลี่ย 2 ครั้ง/ปี เหตุผลที่มาใช้บริการ ศพก. รองลงมา คือ มาศึกษา/เรียนรู้จากแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ ฯ ร้อยละ 63.86 มาใช้บริการเฉลี่ย 2 ครั้ง/ปี รายละเอียดตามตารางที่ 25

ตารางที่ 25 การใช้บริการ ศพก. ของเกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรม

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ*	การใช้บริการเฉลี่ย* (ครั้ง/ปี)
เข้ารับการอบรมเกษตรกรผู้นำ	24,016	90.70	2
ศึกษา/เรียนรู้จากแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้	16,910	63.86	2
ขอรับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร	11,779	44.48	3
เข้าร่วมงาน Field day	11,436	43.19	1
ขอรับบริการด้านการเกษตร	7,594	28.68	2
ขอปัจจัยการผลิต	5,452	20.59	2
ขอรับคำปรึกษาด้านการเกษตร	5,432	20.51	2
อื่นๆ*	747	2.82	3

หมายเหตุ : 1. เกษตรกร 1 ราย สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2. ร้อยละ* คัดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 26,479 ราย

3. การใช้บริการเฉลี่ย* คัดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ข้อดังกล่าว

4. อื่นๆ* เช่น การขอรับพันธุ์ไม้ พันธุ์ปลา การเข้าร่วมการประชุมต่างๆ การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

เป็นต้น

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

4.7) ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้บริการ ศพก. เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรม มีความพึงพอใจต่อการใช้บริการ ศพก. โดยประเด็นที่พึงพอใจมากที่สุด คือ องค์กรความรู้ของประธาน ศพก.และทีมงาน รองลงมา คือ วิทยากรภายนอกที่มาถ่ายทอดความรู้ใน ศพก. และหลักสูตรที่กำหนดตรงกับความต้องการของเกษตรกร ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการใช้บริการ ศพก.

ประเด็นความพึงพอใจ	คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
1. ศาลาเรียนรู้/สถานที่เรียนรู้/อาคารเรียนรู้	4.22	มาก
2. ห้องน้ำ	3.80	ปานกลาง
3. ฐานเรียนรู้/แปลงเรียนรู้	4.15	มาก
4. องค์กรความรู้ของประธานศูนย์และทีมงาน	4.37	มาก
5. หลักสูตรที่กำหนดตรงกับความต้องการของเกษตรกร	4.25	มาก
6. รูปแบบการถ่ายทอด	4.15	มาก
7. วิทยากรภายนอกในการถ่ายทอดความรู้	4.36	มาก
8. การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้	4.23	มาก

หมายเหตุ : 1. เกษตรกร 1 ราย สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2. ร้อยละ* คัดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 26,479 ราย

3. ระดับความพึงพอใจ

5 = มากที่สุด

4 = มาก

3 = ปานกลาง

2 = น้อย

1 = น้อยที่สุด

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

4.8) การจะกลับมาใช้บริการ ศพก. อีกในอนาคต เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่จะกลับมาใช้บริการ ศพก. อีกในอนาคต ร้อยละ 95.65 และไม่กลับมาใช้บริการอีก ร้อยละ 4.35 รายละเอียดตามตารางที่ 27

ตารางที่ 27 การใช้บริการ ศพก. อีกในอนาคต

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ*
1. กลับมาใช้บริการ	25,326	95.65
- เข้ารับการอบรมเกษตรกรผู้นำ	10,238	40.42
- ศึกษา/เรียนรู้จากแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้	17,939	70.83
- ขอรับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร	15,460	61.04

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ*
- เข้าร่วมงาน Field day	12,623	49.84
- ขอรับบริการด้านการเกษตร	8,327	32.88
- ขอปัจจัยการผลิต	6,733	26.59
- ขอรับคำปรึกษาด้านการเกษตร	7,006	27.66
- อื่นๆ	184	0.73
2. ไม่กลับมาใช้บริการ	1,153	4.35
- ไม่มีอะไรใหม่ที่สนใจ	58	5.03
- ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้	34	2.95
- อยู่ไกล/เดินทางไม่สะดวก	611	52.99
- อื่นๆ	59	5.12

หมายเหตุ : 1. เกษตรกร 1 ราย สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2. ร้อยละ* คัดจากฐานจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสัมภาษณ์ข้อดังกล่าว (เกษตรกรผู้เข้ารับการอบรมจะกลับมาใช้บริการ ศพก. อีกในอนาคต จำนวน 25,326 ราย และไม่กลับมาใช้บริการอีก จำนวน 1,153 ราย)

ที่มา : แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมโครงการ ศพก. ปี 2566, มีนาคม 2567

4.9) ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงาน เกษตรกรผู้เข้ารับการอบรมให้
ข้อคิดเห็นปัญหา อุปสรรคในการอบรม ณ ศพก./ศูนย์เครือข่าย สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

- **ด้านสถานที่**
 - ขาดความพร้อมในการเป็นจุดเรียนรู้ ได้แก่ อาคารเรียนรู้ สื่อ โสตทัศนูปกรณ์ในการถ่ายทอดความรู้ ฐานเรียนรู้ยังไม่มีความพร้อม เป็นต้น
 - สถานที่อยู่ไกล เดินทางเข้าถึงลำบาก มีปัญหาถนนดินเป็นโคลนช่วงฤดูฝนทำให้เดินทางลำบาก รถสาธารณะเข้าไม่ถึง เป็นต้น
 - ไม่มีไฟฟ้าใช้ ต้องใช้เครื่องปั่นไฟเป็นอุปสรรคในการถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง
 - ไม่มีสัญญาณโทรศัพท์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต
- **ด้านหลักสูตรการอบรม**
 - บางศพก./ศูนย์เครือข่ายเป็นหลักสูตรเดิม ขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการอบรมทำให้ไม่น่าสนใจ
 - การอบรมขาดความต่อเนื่อง บางครั้งหาเวลาอบรมที่ตรงกันลำบาก ไม่ได้รับความสะดวก
 - ขาดงบประมาณ/แหล่งทุน ในการสนับสนุนอุปกรณ์/เทคโนโลยีในการสาธิต ทำให้ไม่เห็นของจริง
- **ด้านบุคคล**

○ เกษตรกรมักไม่ค่อยมีเวลามาอบรม เนื่องจากต้องทำ
กิจการงาน บางครั้งการอบรมนั้นวันเวลาตรงกันยาก

○ ประธานศพก./ศูนย์เครือข่ายไม่ค่อยมีเวลาในการอยู่
ประจำศูนย์ พบปะเพื่อสอบถามเรื่องต่างๆ ไม่ได้รับความสะดวก

○ เจ้าหน้าที่ขาดการติดตามผลการอบรม ทำให้อาจไม่ได้
รับข้อเสนอปัญหา อุปสรรคการดำเนินงาน

4.10) ข้อเสนอแนะการดำเนินงานโครงการ เกษตรกรผู้เข้ารับการอบรม
ให้ข้อคิดเห็นสิ่งที่ควรปรับปรุง และข้อเสนอแนะในการอบรม ณ ศพก./ศูนย์เครือข่าย สามารถสรุปประเด็นได้
ดังนี้

- ปรับปรุงอาคาร/สถานที่เรียนรู้/อุปกรณ์การเรียนรู้ ให้มีความ
พร้อม เช่น ขยายที่ให้ผู้เข้ามาอบรมสามารถจอดรถได้มากขึ้น ติดตั้งพัดลม/เครื่องปรับอากาศ การจัดสถานที่อบรมให้
ถูกสุขลักษณะ เช่น การอบรมแปรรูปควรอยู่ห่างจากกองมูลไก่ เป็นต้น

- ปรับปรุงสื่อ สไลด์ทัศนูปกรณ์ และอุปกรณ์การเรียนรู้ให้ใช้งาน
ได้ มีความพร้อม และควรสนับสนุนวัสดุฝึกอบรมให้เกษตรกรสามารถทดลองปฏิบัติด้วยตนเองได้

- ปรับปรุงฐานเรียนรู้ให้มีเทคโนโลยี นวัตกรรมการเกษตรใหม่ๆ
มีความหลากหลาย

- ควรปรับปรุงหลักสูตรการอบรม รูปแบบการถ่ายทอดความรู้
ให้มีความน่าสนใจ ทันต่อสถานการณ์ และเพิ่มการฝึกปฏิบัติจริงในหลักสูตรการอบรมให้มากขึ้น

- ควรบรรจุหลักสูตรต่อยอดและนำไปใช้ได้จริง เช่น การตลาด
ต่างๆ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มโอกาสการจำหน่ายสินค้า เป็นต้น

- ควรสนับสนุนสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้เกษตรกรที่เข้ามาเรียนรู้
สามารถสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตได้ด้วยตนเอง

- ควรปรับช่วงเวลาการอบรมให้สอดคล้องกับช่วงเวลาทำ
การเกษตร โดยไม่กระทบกับเวลาดำเนินงานของเกษตรกรมากเกินไป

- ควรสนับสนุนงบประมาณที่เป็นครุภัณฑ์ให้แก่ ศพก./ศูนย์
เครือข่าย ศพก.

- ควรจัดสถานที่ที่เหมาะสมแก่เกษตรกรที่เป็นมุสลิมอย่าง
เหมาะสมตามสมควร

- ควรสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมอาชีพ และสร้างความ
เข้มแข็งแก่เกษตรกร

6. การติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน

6.1 ส่วนกลาง

สนับสนุนและติดตามผลการดำเนินงานโครงการ ศพก. ดังนี้

1) การสนับสนุนและติดตามการดำเนินงาน ณ สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร/
สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ และศพก. และศูนย์เครือข่าย

2) ผ่านโทรศัพท์ ช่องทางสื่อสารออนไลน์ (Email, ไลน์กลุ่มเจ้าหน้าที่ระดับเขต/จังหวัด) ระบบ
รายงานของ ศพก. และอื่นๆ

6.2 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 – 6

ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ และรายงานผลผ่านเอกสารราชการ โทรศัพท์ ช่องทางสื่อสารออนไลน์ ระบบรายงาน ศพก. และอื่นๆ

6.3 จังหวัด

ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ และรายงานผลผ่านเอกสารราชการ โทรศัพท์ ช่องทางสื่อสารออนไลน์ ระบบรายงาน ศพก. และอื่นๆ

7. การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาคี ดำเนินงาน การสนับสนุน ประชาสัมพันธ์กิจกรรมเกษตรร่วมใจรับมือภัยแล้ง ปี 2566 ร่วมดำเนินงานตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง ปี 2565/66 โดยการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร สื่อสารแก่เกษตรกรผ่านเวทีการอบรม การประชุม และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่าน

8. การรายงานผลการดำเนินงานโครงการ ศพก.

8.1 การจัดทำรายงาน และข้อมูล ศพก. ต่างๆ ส่งกองแผนงาน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และหน่วยงานอื่น เช่น

- 1) รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการ ศพก. รายสัปดาห์ ส่งกองแผนงาน
- 2) ข้อมูลผลการดำเนินงาน ศพก. และที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการฯ
- 3) รายงานตามแผนผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 4) รายงานตามข้อสั่งการนายกรัฐมนตรี
- 5) รายงาน และข้อมูล ศพก. อื่นๆ ตามที่หน่วยงานร้องขอ

8.2 การให้บริการของ ศพก. (882 ศูนย์) ข้อมูลการดำเนินงาน ปี 2566 ข้อมูล ณ 30 กันยายน 2566

- 1) อบรม/ดูงาน 36,446 ราย
- 2) บริการข้อมูล ข่าวสาร/วิชาการ 2,545 ครั้ง
- 3) ให้บริการด้านการเกษตรต่าง ๆ 7,254 ราย
- 4) แก้ไขปัญหา/รับเรื่องร้องเรียน (เรื่อง) 205 เรื่อง โดย แก้ไขโดย ศพก.155 เรื่อง และส่งต่อ 50 เรื่อง
